

זכרון תורת משה

אכסניה לתורה וחסידות

י"ל ע"י חבורת האברכים שע"י מרכז מוסדות לעלוב
מיסודו של כ"ק מרן רביה"ק זצוקללה"ה זיע"א
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

חג הפסח
י"ד ניסן תשפ"ד
שנה כד גליון אקנו
זמני כניסת ויציאת החג

ר"ת	מצי"ט	נ"ה	דה"נ
8:29	7:55	6:53	בני ברק
8:31	7:52	6:38	ירושלים
8:57	8:45	7:25	באר"ק פארק

גליון מוגדל

שיחות קודש

מפ"ק כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו
שיח"ק ליל הסדר ופסח

שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו
אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו
לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם.

וכידוע בתוה"ק יש תמיד פירושים עד
אין סוף ולכן י"ל שאכן באמת
בפשטות מרומז כאן על גשמיות
אלא שיש להוסיף עוד רמז וכוונה
בזה שזה מרמז גם על רוחניות שזה
כולל וקאי על אלו הנסיונות שיש בכל

דור ודור הן נסיונות כלליים והן נסיונות פרטיים. שזהו
שממשין ואומר שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו דהיינו
שאין לנו רק עם יצה"ר אחד וגם אין לנו רק עם שליח אחד
של היצה"ר, אלא יש לנו עם כ"כ הרבה שליחים של
היצה"ר זה באופן כזה וזה באופן כזה, היצה"ר אינו מוותר
על אף אחד. והוא מענה רח"ל את כאו"א לפי מדרגתו
רח"ל.

וכשמדברים כבר ממילא ע"ז הענין ממילא אפשר ויש
להרחיב ולהוסיף בזה הדנה ידוע דהיצה"ר נקרא מלך זקן
וכסיל והיינו דיש לו שלושה שמות מלך, זקן, וכסיל,
והעולם מקשיין מילא מלך זקן הרי רואים זאת שהוא מלך
שהרי הוא מרמה רח"ל את כל העולם את כל השלעכטע
גויים וממילא לכן לזה יקרא מלך, והנה מה שהוא נקרא זקן
גם צריך להבין אבל אולי אפשר לומר קצת הדפשט הוא
שהוא נראה גם כאיש מכובד עם מעמד יפה והוא נאה
ומקובל אצל כל השלעכטע גויים מן הקצה אל הקצה מכל
הצדדים רח"ל, והוא לוקח רחמנא ליציל את כל העולם כל
השלעכטע גויים והוא מטמטם ומסובב ראשם כ"א באופן
אחר והוא איש מכובד אצל כל השלעכטע גויים רח"ל
שהלא הם עושים רצונו וזהו שהוא נקרא זקן דהיינו נשוא
פנים.

אלא שזה עדיין צריך להבין למה הוא נקרא כסיל וכי כסיל
הוא רח"ל והלא הוא מבבל עולמות וכל היום מטמטם
את כל השלעכטע גויים מכל העולם הלזאת יקרא כסיל
רח"ל ואיך מגיע לו השם כסיל. והנה בתוה"ק ובמאמרי
חז"ל יש פירושים עד אין סוף, וממילא י"ל שאפשר הענין
בזה שדבר זה כבר מובא בכמה מקומות דהנה כסיל בא
לרמז דבאמת היצה"ר הוא ערמומי מר כלענה רח"ל
והנחש היה ערום מכל החיה והיינו דהנחש הקדמוני שזהו
היצה"ר ה"ה ערמומי מר כלענה רח"ל. וא"כ למה באמת
נקרא כסיל. ואפשר שנקרא כן כי להיפך דע"י העורמה הוא
מצליח להערים על כולם ומכניס את כולם לתוך כיסו
רח"ל. ולכן יצה"ר נקרא כסיל כי אפילו לאדם שהוא כסיל
היצה"ר מתחבר אליו ומוריד א"ע אליו ועבו"ז עושה א"ע
כאילו גם הוא בעצמו כסיל ומשוה עצמו אל הכסיל כדי
להתחבר עמו ולהחטיאו ר"ל ואז בשעה זו גם היצה"ר
מלביש א"ע כאילו הוא כסיל כדי שיוכל להתחבר אל
האדם הכסיל, והאדם הכסיל יתחבר אליו כי יראה
שהיצה"ר כסיל כמוהו וע"ש זה היצה"ר קרוי כסיל כי הוא
מוריד א"ע לדרגת ומציאות כסיל כאילו הוא בעצמו כסיל
כדי להחטיא בני אדם שהם בחי כסילים, וממילא שלפי
מהלך זה כבר אפשר לפרש כמו"כ מה שהוא נקרא מלך
זקן שהוא מתחבר א"ע גם למי שהוא מלך כדי להחטיאו
ומתחבר א"ע גם למי שהוא זקן כדי להחטיאו ועיד"ז הוא
משתלט על כל השלעכטע גויים אם זה מלך או זקן או

כסיל על כולם ובכל מיני
אופנים, ואמנם הוא מחבר
עצמו להחטיא כל אחד ועכ"ז נקטנו
חז"ל דווקא מלך זקן וכסיל כי בהם יש
חידוש מיוחד בכל אחד מהם כי על
מלך יכול להיות הו"א דמכיון שהוא
מלך ממילא אין יכולת היצה"ר כ"כ
להכניעו דהרי המלך עומד בראש
הממלכה וקשה להכניעו ולסובב את

ראשו ולמשכו באפו ולומר לו לך לכאן ולכאן או עשה כך
ועשה כך והוא אמנא שאין היצה"ר יכול לעשות בהם
כרצונו בכל המלכים של השלעכטע גויים ואין יכול למשכו
ככלב לכאן ולכאן. ולכן באו חז"ל להשמיענו שאפילו מלך
הוא מכניס בכיסו והוא אינו מתפעל אפי' ממלך וגם את
המלך ימשוך היצה"ר באפו וככלב תחת בית שחיו ולקוחו
עמו לכל מקום אשר ילך והוא בעה"ב של כל המלכים של
כל השלעכטע גויים, שלעכ"ס פאר אלע שלעכטע גויים
און אלעס גוטס פאר אלע גוטע יידן, וזה הכוונה מלך.
ולכן אמרו ג"כ זקן כי עליו הו"א שכיון שזקן הוא א"כ יאמר
יצה"ר - בא ונניח לנפשו והלא כה חלש הוא וגם כוחותיו
בל עמו ועל משענתו יתהלך ובקושי רב ישרך רגליו וכי היאך
יפעל אצלו שיעשה דבר מה הרי אין לו כח ע"כ בא לומר
לא! היצה"ר אינו עוזבו על אף שהוא זקן ליצה"ר יש מה
לעשות גם עם זקן.

ולכן אמרו חז"ל נמי כסיל - וה"ה שוטה שמיחסר ליה
חתיכה הראויה להתכבד דהיינו כמו דאמרי אינשי חסר לו
שכל ואנשים בושים לעמוד לצדו מחמת שהרי הוא רוקד
וקופץ ומשתטה וכ"א בוש יבוש להיות בסביבתו. א"כ הוא
שגם היצה"ר לא ירצה להתחבר אליו ולכן לא יחטיאו כלל
לזה אמרו גם כסיל לומר שלא כן הוא אלא היצה"ר אינו בוש
לכופף קומתו אל הכסיל והוא נהי' גם שקרן ועניו בעת אשר
יתחבר אל הכסיל, ובתוך כל מעשי השטות נדחף לו היצה"ר
ומתיישב ומכריז אני כאן! והוא נהי' בעה"ב גם על הכסיל
רח"ל והיצה"ר אינו עוזב אף אחד דהנה אפי' הכסיל ששום
אדם אינו מדבר עימו ואף אין מתווכחין עימו וא"כ הו"א
שאף היצה"ר אינו מתווכח עימו לזה קמ"ל דאף על הכסיל
נהי' היצה"ר בעה"ב וגם אותו יסובב מן האף לכל מקום ואינו
מניח לשום אדם בעולם והוא שולט על כל השלעכטע גויים
רח"ל גם על מלך גם על זקן וגם על כסיל.

וזה יש להוסיף שלפי פירוש זה הנ"ל יתאים מאוד לפי מה
שאי' ממרן הבעש"ט הק' זיע"א לפרש אמז"ל בגמ' שוחט
משום מאי מחייב משום צובע ופירש"י שוחט בעלמא,
ואמר מרן הבעש"ט הק' לפרש ששוחט בעלמא הוא יצה"ר
שהוא מלאך המוות והוא חייב על זה משום שהוא צובע
שמראה עמרה כאילו היא מצוה שזה יותר מלהסית לעבירה
בפועל ועל זה הוא מחוייב ויתבטל לע"ל, וממילא לפי"ז יש
להוסיף על פירוש הנ"ל מלך זקן וכסיל, שלכל אחד מהם
כשהוא בא להחטיאו הוא צובע את עצמו תחילה בצבע
שלהם שכשהוא בא אל מלך הוא צובע א"ע כאילו גם הוא
מלך וכשהוא בא אל זקן הוא צובע א"ע כאילו גם הוא זקן
וכשהוא בא אל כסיל הוא צובע א"ע כאילו גם הוא כסיל
ועיד"ז הוא מתחבר אליהם ומצליח רח"ל להחטיאם וכנ"ל.
ולזה יקרא מלך דאימתי שתהיה לו תועלת מכך שהוא מלך
המשך בעמ"ב

בס"ד אג"ק לאנ"ש לקראת חג הפסח מב"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

ניסן התשנ"ה
לכבוד ידידנו ואנשי
שלומנו החקוקים בתווא
דלכאי כאו"א בשה"ט
יבורך.

בפרוס עלינו הימים
המקודשים הבעל"ט
אשר בו נגאלו ונתעלו
אבוה"ק מעדת"ר לרום
המעלות באתערותא
דלעילא, בימים ההם
ובזמן הזה אשר בו
מתעורר מחדש הנסים
והנפלאות וההתעלות ע"י
אתערותא דלעילא.

באתי בזה לברך ולהתברך
שנוכה לעליה תמידית
ממדרגה למדרגה, וכימי
צאתנו ממצרים יראנו
נפלאות בגו"ר, ולא יבוש
המעייין מים חיים, חיים
של טובה חיים של ברכה
חיים שיש בהם אהבת
תורה ויר"ש חיים שאין
בהם בושה וכלימה לא
בעוה"ז ולא לעוה"ב חיים
שימלא משאלות לבב
כאו"א לטובה ולברכה.

ויה"ר שנוכה עוד השתא
לאכול המצות עם הקרבן
פסח בחצרות בית ד'
בתוכי ירושלים ונודה
על גאולתנו ופדות נפשנו
בב"א.

בעוה"ז ידידכם דושו"ט
כה"ז ומיחל לבשר
ולהתבשר בשו"ט בגו"ר.

עו"כ הרלב"ט ש מצפה
לישועה

אלתר אלעזר מנחם
בידרמן

שיחת קודש

המשך מעמ' א'

ודורשיו וחכמים שלו שבחיו משה רבע"ה ואמונתו מתפשטים אף בהם שלכן הראה השי"ת למושה רבע"ה דור ודורשיו ולכן משה רבינו מרומז על כל הצדיקי אמת כמון הבעש"ט הקי' וכל הצדיקי אמת וכמובא בחז"ל משה שפיר קאמרת שכל צדיקי הדור נקראים בשם משה, ולכן פסח הוא זיאמינו בה' ובמשה עבדו' שזה כתוב בקרי"ס אצל יציאת מצרים שפסח הוא כולו אמונה וגם כך יאמינו לעולם, והבטוח בה' חסד יסובבנו, וממילא אם זוכים לאמונה וביטחון גם זוכים ממילא לכל הברכות וכל הישועות, התודה"ק ויר"ש ובאמת שהתודה"ק ויר"ש וכל המצוות הכל תלוי ג"כ באמונה, כי כמה שהאמונה יותר איתנה התורה ומידות ויר"ש גם איתנים, כי אז יש יר"ש ופחד מהבוכ"ע שיודעים שהבוכ"ע רואה הכל בהשיכה כאורה את כל מה שסובב עם האדם ויודע הכל ורואה הכל, ואם יש אמונה ממילא מבינים כמה צריך להיות בחי' עבד לבוכ"ע כמש"כ עבדי הם ולא עבדים לעבדים ולא להשתעבד לעולם הזה כי בנים אתם לה"א, וממילא אנו וכ"א מישראל הוא כבן מלך שיש לו להתנהג במיוחד ולא כאחד העם, ירחם המרחם ישמור המרחם עלי ועכ"ל, ולכן יש לכ"א להתנהג כמו שבן מלך צריך להתנהג מתוך שמחה וטוב לבב מרוב כל, וכל זה מסוּח האמונה שיודעים כמה גדול הבוכ"ע ואין לנו מלך עוזר וסומך אלא אתה והוא שליט על הכל, והאדם הוא כלום לעומת כל הבריאה והוא כתולעת,

וכדי לשבר את האוון לזה נתבונן על גדולת החמה והכוכבים, וכל הגלגלים גבוה גבוה שמלאך אחד הקטן ביותר והפשוט יכול להחריב את כל העולם כולו ברגע אחד, שלעכמ"ס אויף אלע שלעכטע גויים, במילא איך בשר ודם קטן שהוא כלום עפר ואפר יכול להתמרד נגד הבוכ"ע ולהרים ראשו אליו ולהיות מלא בטענות אליו ולעבור את רצונו.

נחשוב לעצמנו שאם רק נביט בפני מלאך חבלה קטן אחד יכולים למות מן העולם מרוב פחד, וזה הב"ו הקטן והשפל הוא רוצה הכל, כי זה חסר לו וזה חסר לו, איך יש לך העזה, די לך שאתה חי, תודה לבוכ"ע שיש לך לחם לאכול ובגד ללבוש שאינך ישן ברחוב והרבש"ע מביא לך הכל ודואג לכל מחסורך, ולעם ישראל ה' מכין את כל הטוב,

וממילא נמצא שכמה שיש יותר לאדם אמונה או כך מקבל הוא יותר בושה ויודע שהוא כלום וכאין, והזה כלל גדול שכמה שמכיר בגדלות הבורא כך מכיר יותר בשפלות עצמו וכן להיפך, והרבש"ע כביכול המלך השליט בכל שכל המלאכים הנוראים והגדולים ביותר ציטערין [זוחלים ורועים] פאר איהם ועומדים בפחד לפני ה' ועכ"ל השי"ת כביכול מכניע עצמו לפני כל נברא מישראל והשרה שכניתו בתחתונים וכל שעשועיו הם הבני אדם מישראל, וה' כ"כ קירבנו אליו שנוכה להיות כביכול בן מלך ועבד שלו, וזה הענין "שלא עשני גוי" שהוא כבוד וריח גדול שנתן לנו ה' בכללות ופרטות, ובכל כלל ישראל השי"ת משתעשע בם, ואהבת חנינם של ה' לישראל הוא עא"ס, וכשמישיח יבוא זה יהיה בהתגלות ולא נבין אז איך היינו כ"כ אטומים בהתרחקנו מהקב"ה, כי כשנראה את האמת והטוב לא נבין איך לרגע אחד העזנו להסיח דעת מתורתו הקי', ונראה אז שהשמחה הגדולה שנתן לנו ה' מה שלא עשני גוי, ואז נראהו עין בעין בשבש"ע ציון וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר אכ"ר.

היינו שבגשמיות יש להיות עקשן כדי להיות ותתן עם מידות טובות, ולהיות עקשן כדי לשבר את כולו להבוכ"ע, ולהיות נוח לשמים ולבריות, ולכן כל העקשנות יש להכניס רק לרוחניות, ואם עושה כך בדרך הנכונה שמכניס הכל ואף את הגשמיות כנ"ל בעקשנות של רוחניות כנ"ל איך קען מען אסאך אסאך שטייגן הוא במילא נהיה ותתן ובעל מידות טובות גדול וסבלן גדול מפאת עקשנותו ברוחניות.

והנה אחד העצות לזה לזכות להיות עקשן גדול בעבודת השי"ת שעיד"ו זוכים שהקב"ה מצילנו מידם של יצה"ר ושליחיו ר"ל הוא ע"י התדבקות לצדיקי אמת ע"י שרואים גדול עבודתם את השי"ת בסכנה גדולה. וכידוע מהה"ק מוהר"ן מברסלב שסיפר על עצמו ואמר שבעבודת השי"ת צריך להיות עקשן גדול וזה זוכים ע"י חיבור לצדיקים והתבוננות בגודל עבודתם את השי"ת בעקשנות רבה כנ"ל ובחי' מחובר לטהור טהור וכמש"כ פודה ה' נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו ופירשו צדיקים היינו אלו שחוסים בצל עבדיו ית' שהם זוכים שהקב"ה מצילנו מידם של יצה"ר ושליחיו כנ"ל, ולכן בפסח דייקא אומרים זה היא שעמדה לאבותינו ולנו ע"י שאנו מדבקים א"ע לאבותינו הקי' ולצדיקי אמת. מספרים שהסבא מרן רבינו מוהר"ם ז"ל מלעלו זיע"א אמר בעת שאיבת מים שלנו להרה"צ ר' הושע העשיל הלבושסקי זצ"ל שהי' מחשובי זקני החסידים, ש-מ"ים שלנו זה אמונה, וכל הפסח הוא אמונה, והוא מתחיל במים שלנו, שהוא פעולה לפני אפיית המצות כי הוא ענין אמונה וכדאי' בחז"ל שאמר אחד התנאים לתלמידיו ובני עירו שכדי לאפות מצות צריכים צריכים להביא מים שלנו והם לא הבינו כ"כ מה הוא אומר להם וחשבו שהוא אומר על עצמו מים שלנו היינו מים שלו שרק הם כשרים לאפיית מצות, ולכן הם באמונתם התמימה באו אליו לאחמ"כ לבקשו שיתן להם מים שלו והלכו באמונת חכמים פשוטה ולא שאלו למה דווקא מימיו כשרים ושלהם לא אלא קיבלו דבריו באמונה פשוטה והביאו בידם כדים מבייתם הפרטי והלכו עמהם אליו שימלא להם מהמים שלו, שדבר זה מורה על אמונתם התמימה שהבינו שצריך להביא משלנו דייקא עד שהסביר להם שהכוונה במים שלנו היינו להביא מים שלנו אייגענע וואסער אלא מים ש-לנו בלילה שלפנ"כ, ומוזה רואים אנו איך שהם חיו באמונה מלאה וקיבלו הטעות בחי' ישראל שאמרו אנו אין לנו אלא כדברי בן עמרם מה שהצדיקי אמת והאמוראים והתנאים אומרים זה קדוש בעיניהם כי כך רבם אמר ואין יותר קושיות למה מהבית או כדומה אלא עושים כציווי רבם..

ולכן זה הסיבה שסיפרו לנו חז"ל הקי' זה המעשה מהטעות אפי' שלכאו' מה זה נפק"מ לנו שהיה כזה מעשה שהיה להם כזו טעות אלא חז"ל הקי' סיפרו לנו זה כדי שנראה האמונת חכמים הפשוטה שלהם ונבין שע"י שחז"ל מספרים זה שאירע כן במים שלנו, מזה נבין שמים שלנו וכל הפסח כנ"ל הוא ענין האמונה וכנ"ל מדברי מרן מוהר"ם ז"ל וזיע"א ובחי' אנו אין לנו אלא דברי בן עמרם משה רבינו ע"ה זיע"א שגם כך יאמינו לעולם כמו שהבטיחו השי"ת ודרז"ל וגם לרבות נביאים שאחרק שאמונת חכמים של בני' היא בכל דוד דוד

אזי יהי מלך ומתי שתהי' לו תועלת מכך שהוא זקן יהי' כוקן ואפילו לכסיל ידמה אם תהי' לו תועלת מכך, וכן יסבב בכל הענינים וישים עצמו אפילו לכסיל וכן נלחם היצה"ר בכל החזיתות ועם כל הצבעים.

וזה הכוונה שבכל דור דודר עומדים עלינו לכלותינו שהיצה"ר ושליחי היצה"ר הרבים עומדים עלינו לכלותינו רח"ל ולענות נפש להוריד את כל השלעכטע גויים מדרך הישר בנסיונות קשים ומרים זה בכה זה בכה בכל דור דודר הן בהנסיונות הכללים והן בהנסיונות הפרטיים ע"י שהיצה"ר ושליחיו מענים ואינם נותנים מנוחה הן בגשמיות והן ברוחניות.

וע"ז בא ואמר בעל ההגדה שאם האדם רוצה לעבוד את השי"ת ואינו נותן לעצמו שום רפיון אזי מתקיים בו והקב"ה מצילנו מידם וכמאחז"ל אם אין הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, וכאמז"ל שה' אומר לנו פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, ועל זה מחוק אותנו בעל ההגדה ואומר "והקב"ה מצילנו מידם", באמת היצה"ר אינו בעה"ב על כל העולם ואם רוצה האדם לעבוד את השם יתברך אזי היצה"ר אינו בעה"ב על אף אחד לא בכלל ולא בפרט ואם ישוב האדם בתשובה ויעבוד את השי"ת בהתמדה בתורה ויר"ש במידות טובות ובגמ"ח אזי זוכים לסייעתא דשמיא והקב"ה מצילנו מידם ומכל השליחים של היצה"ר וממילא זה חיווק גדול ושמחה גדולה שהקב"ה לא יטוש את עמו ובכל צרותם בין בגשמיות ובין ברוחניות הקב"ה מצילנו מידם ולא יעזבנו ולא יטשנו בין בגשמיות ובפרט ברוחניות שאם האדם עושה תשובה ולוקח את עצמו ביתר שאת ובמשנה תוקף ורוצה להתעלות בעבודת השם מכאן ולהבא אזי הוא זוכה לסייעתא דשמיא וכל הבא ליטהר מסייעין אותו והרבש"ע מצילנו מידם.

והנה דבר זה צריך לדעת שכדי להצליח ברוחניות יש לילך בעקשנות רבה ודווקא בעקשנות צריכים לילך בדרך התורה יר"ש ומדות טובות ולהתחזק שמכאן והלאה לא אפול עוד חלילה ואעשה שטייגן, ואז אם אנו נעמוד איתנים און די הייליגע זוסע תודה"ק ויר"ש וחסידות כי אז נקבל סייעתא דשמיא, וכל הבא ליטהר מסייעין אותו ותחילה פתחו לי פתח כחודו של מחט ואז הקב"ה מצילנו מידם פון די רוחניות דיגע צרות ומגשמיות דיגע צרות, וממילא אנו צריכים שיהיה לנו חיווק, כי היצה"ר יש עליו שליט שהוא הבוכ"ע והוא בעצמו שפל ונבזה שקשור בשלשלאות של ברזל לרבש"ע ומה שהבוכ"ע מצוה עליו הוא יכול לעשות ולא יתר מכך, ולכן הקב"ה מצילנו מידם ולכן ממילא אם נתחזק כדבעי אז ה' יקשור את היצה"ר בעבותות ויצילנו מידו שלא יוכל לענותנו כי הרבש"ע הוא מושל בכל, משא"כ הוא היצה"ר שפל ונבזה ויכול לעשות רק מה שהרבש"ע נותן לו רשות ואם לאו אין לו יכולת כלום לשלוט. ולכן העיקר לאחוז בתודה"ק ובעקשנות כנ"ל בחי' אהותיו ולא ארפנו וממילא אם נאחז בה במילא והקב"ה מצילנו מידם. ואכן באמת בענין העקשנות אי' מאמר מהגאון מוילנא זיע"א שאמר: "והעקשן יצליח", אלא שרק צריך לדעת מתי יש להשתמש עם כלי העקשנות, כי ברוחניות צריכים להיות עקשנים ומצליחים אבל בגשמיות העקשנות צ"ל באופן אחר

"ויהי ביום כלות משה"

ויהי לשון צער, והיה לשון שמחה, וזמן הקמת המשכן הרי הוא זמן שמחה, ואפשר לומר שבשבעת ימי המילואים היה משה רבינו ע"ה הכה"ג ובוים השמיני התחיל אהרן הכהן לשרת בקודש ואם משה רבינו ע"ה היה ממשיך לשרת

לא היה נחרב בית המקדש והיו זוכין לתיקון השלם כבר בימים ההם. וזה גם כן אחד מן הסיבות שלא נכנס משה רבינו ע"ה לארץ ישראל כי אם היה נכנס לא היה נחרב בית המקדש וחורבן בית המקדש נגרם מעוונות בני ישראל רח"ל, ואמרו חז"ל ששייך חמתו על עצים ואבנים ובזה הוריד הרבה מן הגלות ונתאפשר המשך קיום כלל המשך בעמ' ג'

שיחת קודש

שיח"ק לשביעי של פסח

שיחת קודש

שיח"ק שביעי של פסח

המשך מעמ' ב'

ישראל בהמשך הגלות, ולולא זה היה ח"י הרבה צרות רבות ורעות על כל שונאי ישראל, וגם כן בזמן ההוא לא הגיע עדיין הזמן של תיקון השלם שהתעלו כל ניצוצות הק' לשרשן, ואם משה רב"ה היה נכנס לא"י כבר נהייתה הגאולה ועדיין לא הגיע הזמן לתיקון השלם, ולכן כתיב ויהי לשון צער כי לא היה אז הגאולה בשלימות ולכן העביר הקב"ה את הכהונה הגדולה לאהרן הכהן ע"ה לתקנת נפשות בני ישראל ובמשך הזמן תיהיה הגאולה השלימה במהרה בימינו.

ישמור המרחם עלינו ועל כל ישראל כי הנה עכשיו הולכין מימי הפסח הק' לעבר חג השבועות, ומובא בשם צדיקים כי מצות עשה של ספירת העומר הוא המקשר בין רגלים אלו, ממילא הם בבחינת חול המועד, שפסח הוא יו"ט הראשון לפני חוה"מ ושבועות הוא יו"ט אחרון אחר חוה"מ ופסח הרי הוא אור גדול שאין לנו השגה בו כלל שהוציא בו את בני ישראל מחשכות גדולה מ-מ"ט שערי טומאה (ר"ל), וברגע אחד הביאנו א ל נ' שערי קדושה לאור גדול ביותר, ואור הגדול זה נתעורר משנה לשנה וכשבני ישראל מתחזקים יותר באמונה אפשר לזכות יותר להשפעה במרומים, ומלמעלה מושפע כל שנה האור הגדול הזה כמו שנשפע אז, אך כשזוכים ליותר אפשר לקבל עוד השפעה.

ועל תיבת "פסח" אמרו צדיקים שהוא נוטריקון **"פה-סח"** שבמצרים היה הדיבור מעומק הגלות כמו שכתוב: **"ולא שמעו בני ישראל אל משה מוקצו רוח ועבודה קשה"**, והגלות היה כמו שכתוב: **"ויאנחו בני ישראל מן העבודה"**, שמרוב עוצם הגלות אפילו דיבורים פשוטים לא היו מסוגלים לדבר, ולא שמעו אל משה שמרוב הגלות לא הצליחו אפי' צו דעהרן (- לשמוע) אל דברי משה, ומרוב הצרות הדיבורים והתפילות לא היו בשלימות וביציאת מצרים זכו ויצא הדיבור לחירות יחד עם כל נפשות בני ישראל, וזכו לדיבורי תורה ודיבורים של תפילה בהשתפכות הנפש להתפלל ולהתחנן בשלימות, וג"כ שיבחו והודו לבורא כל עולמים על כל הניסים שעשה עמנו וזכו לדיבור בשלימות.

ובפסח יש הפשט כמ"כ פסח - "פה-סח" שדיברו דיבורים של תורה ותפילה. ועוד אפשר לומר בתיבת פסח, שפסח חמל ודילג, ר"ל שאפשר לזכות בו לחמלה גדולה ומיוחדת כדי שנוכל לדלג על כל המצבים, ואפי' אלו שנמצאים ח"ו במצב קשה, היכן שנמצא והיכן שהגיע, ג"כ אפשר לדלג ולצאת מאפילה לאור גדול, כי בפסח נשפע אור גדול ומיוחד כנ"ל.

ובשביעי של פסח נתגלה השכינה הק' בגילוי כ"כ, שא"א להביעו ולפרשו במילים, ואין לנו השגה בו כלל. **וביציאת מצרים** ובים נתברכו בני ישראל ברכוש גדול ובכיות הים בגשמיות וברוחניות, בגשמיות- הרכוש הגדול בכלי כסף וכלי זהב, וברוחניות - שהעלו כל הניצוצות הק' ותיקנו תיקונים גדולים מאוד.

ולכן בזמנים מיוחדים אלו דייקא אפשר לזכות באור גדול כל אחד לפי בחינתו, ואילו זכינו ה' נשפע על כל אחד גילוי השכינה, כמו שכתבו חז"ל **"ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי"**, שכל אחד ישפע עליו לפי בחינתו מהאור הגדול של פסח ושביעי של פסח,

ולכן עכשיו אחר הפסח מבקשים אנו מהבוכ"ע שימשיך ויתלווה אלינו אור הפסח ברוחניות ובגשמיות, אויף תמיד.

ביציאת מצרים כתיב: **"למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך"** וצריך ביאור מהו הענין לזכור כל יום ויום, אלא שיציאת מצרים הוא מרמז לאמונה כי שם היו יכולים לראות שאין עוד מלבדו, כי

גדול ולתיקון השלם לכל העולם, וכשיגיע משיח בבי"א יגלה האור שהזריחו בזמנם ולתמיד.

ובהגדה של פסח איתא: **מעשה וגו' שהיו מסוכני בני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה וכו' אמרו להם רבותינו הגיע זמן ק"ש של שחרית.**

וצריך ביאור מי יקיים את מצוות התורה בשלימות אם לא התנאים הק' ומה החידוש בזה שתנאים קדושים אלו קימו המצוה בשלימות,

והגם שיש פשטים לכאן ולכאן עכ"ז אפשר לומר כמו שדיברנו משמיה דכ"ק מרן אדמו"ר מוהרמ"מ זיע"א, **דמספרים** הוא לשון ספיר ויהלום, שהיא הארה, וממילא בסיפור יציאת מצרים שלהם האירו את אור וכח האמונה ודביקות בהשי"ת ע"י אמונה לכל הלילה, כי לילה נקרא על העוה"ז, וגם כן חושך מרמז על עולם הבא, וכדכתיב **"אך חושך יושפי ולילה אור בעדני"**, המיירי על דוד המלך ע"ה אשר סבר מתחילה אך חושך יושפי בעולם הבא רח"ל, ואחר כך ראה שהקב"ה הזריח והאיר לו כל כך עד שבלילה אור בעדני, ג"כ בעולם הזה,

וממילא אפשר לומר שע"י אור האמונה האירו לכל ימי העוה"ז, ותלמידיהם ראו את אור האמונה בעוצם כ"כ, אמרו, **"אם כן הגיע זמן ק"ש של שחרית"**, כי בוקר מרמז על מלכות שמים שאז זמנו, ע"י תיקונים גדולים אלו צריך כבר לזכות לגאולה השלימה ואז היא קבלת עול מלכות שמים בשלימות אשר היא שמחת השכינה הקדושה. אך עדין לא הגיע אז זמן לתיקון השלם של כל הנידחים, לכן נתעכב הגאולה השלימה כדי שכל ישראל יזכו לתיקון השלם.

בני ישראל מתחננים אל הבורא ית"ש, **"השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם"**, והקב"ה עונה ואומר להם **"שובו אלי ואשובה אליכם"**, קודם תחזרו בתשובה ואחר כך תבוא הגאולה שלימה, אך אומרים דאמנם כן צריכים את התיקון השלם, אך בבורא כל עולמים מיירי, ואנו אין בנו סוף כלל, ואנחנו לא נדע מה נעשה, רק הקב"ה בעצמו וכל להשיבנו אליו בכל הבחינות, ואם ימתין עד שנשוב אליו מי יודע עד מתי, רק הקב"ה הוא כל יכול, אם יעזרנו שנשוב אליו באמת, וחדש ימינו כקדם, וכביכול להשפיע כהרף עין את התיקון השלם עלינו ועל כל ישראל.

אמנם כלל ישראל צריכים להתחזק ואין יאוש בעולם כלל אך סוף כל סוף אנו לכשעצמנו איננו יכולים כלום, ובוודאי הקב"ה משפיע עלינו כוחות להתחזק, ואין יאוש בעולם כלל, וכשיהודי מתחזק ומתעלה ומתקשר להקב"ה, הריבונות של עולם מקרבו אליו, וכל הבא לטהר מסייעין אותו, ומקבל ס"ד להתקרב ולשוב בתשובה אך כל זה בכוח שנתן לנו הקב"ה כוח טוב, אך להגיע לשלימות התיקון לבד איננו יכולים, וכתינוק הצריך לאמו אנו, וצריך ס"ד על כל צעד ושעל, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, וממילא אחר כל החשבוניות מתברר שאין אנו יכולים כלום, ולכן מבקשים מהקב"ה שיקבל תפלתנו, השיבנו ה' אליך וגו', והכל יהא בקנה אחד, וישועת ה' כהרף עין הכל ביחד ויאמר עלינו ג"כ התיקון השלם,

ואמנם מכוח צדיקי האמת שהשקיעו כוחות גדולים לקירוב הגאולה השלימה אך מכיון שלא אתא שעתא עדיין מתעכבת הגאולה עד היום הזה רח"ל.

ויעזור הקב"ה שיעשה כבר התיקון השלם ויבוא רפואה שלימה רפואת הנפש ורפואת הגוף לכל בני בכללות ובפרטות...

ישועות שלימות שמחות שלימות וגאולה שלימה בבני ביהמ"ק שוין יעצט אויף א זיסע אויפן אויף אייביג.

לא ה' במציאות להלחם בהם כלל, וג"כ כשאחד חשב שהוא מצליח לברוח מבית האסורים שם, הרי כשהי מסתובב פתאום הי רואה שהוא עדיין ליד בית האסורים, מרוב הכישוף והטומאה שהי שם, וכל הכלים והאופנים שנלחמים בזה כיום בדרונו, לא היו מועילים עליהם כלל, כי מרוב טומאתם והכישוף שלהם, מנעו שיפול עליהם, ורק מוזיק לאחרים, ובימים ההם משלו בכיפה, וישראל נקראו בכל העולם עבדים מדוכאים וסובלים ומעונים תחת ידיהם, וחשבו שישארו שם לנצח, ולפתע פתאום, כל הרשעים האלו התחננו לפני בני ישראל שיצאו ממצרים, אך הם ישבו לשולחן ליל הסדר בהרחבה גדולה, ולא התייחסו אליהם כלל, ופרעה הרשע שעשה עצמו לע"ז, מתחנן משה רבינו ע"ה שיתפלל עליו, ויצאו כבר ממצרים מהרה, ואיתא במדרשים, שילדי ישראל שחקו ממנו ועשאוהו ללעג ולקלס, אז ראו כולם כי אין עוד מלבדו, ואין לנו עוזר וסומך אלא אתה, והקב"ה כל מה שירצה יעשה, והוא הכל יוכל, והם הכניעו את טומאת פרעה, שאע"פ שביקש והתחנן שיצאו כבר מארץ מצרים, אעפ"כ לא יצאו עד הבוקר, ואע"פ שכבר בחצות האור כבר כמו היום, אך עדיין לא נקרא יום, אך בחצות לילה כבר התנהגו בחירות, וזכו לחירות עולם.

ומ"מ ביציאת מצרים טמון כח אמונה גדולה, בין בגשמיות בין ברוחניות, בגשמיות - שהיו מעונים באופן קשה שלא יכלו אפילו להאנח מעבודה קשה, ולא יכלו להגיע להבנה ולדיבורים נכונים ואמיתיים, וג"כ ברוחניות - הרי העבדות בע"ז בעל כורחם, והוא הבחינה הקשה שנפלו ל-מ"ט שערי טומאה רח"ל.

ואיתא בגמ' בא חבוק והעמידם על אחת וצדיק באמונתו יחיה, כי ע"י אמונה אפשר לזכות לכל התורה והמצוות, ולזכות לכל הישועות בגשמיות וברוחניות, ולכן צריך ליזכר כל יום יציאת מצרים שהוא ענין האמונה.

וגם מלמדנו בגשמיות, שאפי' אם לבו שבור בעיני הגשמיות, ג"כ כמו שעזרנו והוציאנו הקב"ה ממצרים כן יעזרנו ויוציאנו מאפילה לאורה, וכמובן ברוחניות, גם אם נפל לעומק החשכות והוא בבחינת תינוק שנשבה, ואינו יודע מעצמו איך יתרומם מזה, עכ"ז ידע שבמצרים היו בבחינה ההכי גרועה, ויותר גרוע ממנו, והקב"ה הוציאנו משם לאור גדול.

וממילא מחזק לנו ומעודד **"כי אין שום יאוש בעולם כלל"**, ואם רק ירצה ויתחזק ויתעלה מעט, יזכה לאור גדול משמיה לעילא, וזה חיזוק גדול שלא להתייאש כלל, להתחזק ולשמח באמת בתורה ומעש"ט, כי הרי הקב"ה אוהב כל אחד ואחד מישראל כנאמר: **"כי לא יחפוץ במות המת כי אם בשובו מדרכו חזי"**, וכביכול צופה לרשע ומבקש להמיתו, שממתין ומצפה שיחזור בתשובה, אפי' מהבחינה הגרועה ביותר, רוצה ואוהב בתשובתו, ויזכה לאור גדול להתקרבות גדולה ביותר מהקב"ה, כדכתיב: **ישקני מנשיקות פיהו**, בחינת שפתיים יישק כביכול כאילו מנשק באהבה תשובת ותפילת ישראל ולכן אין להתייאש כלל.

ומתאמרא משמיה דקני מרן אדמו"ר מוהרמ"מ זיע"א ועכ"ז"א על הפסוק **"לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יי"**, בדפשטות אספר מלשון סיפור, אך פירש באופן אחר שאספר מלשון הארה, מלשון **"ספיר"** ויהלום, כי בעזרת השי"ת כשמתדבקים במוכה"ע מאירין את המעשי ק-ה וכל דברי ועובדות העוה"ז שהכל יתעלה ע"י הצדיקים כי ע"י מעשי הצדיקים שורה השכינה הקדושה ומעלים הניצוצות הק' וכל הענינים, ומביאים כל הבריאה לאור

פנינים להגדה של פסח = מאת הגה"צ המשפיע רבי חיים יוסף בידרמן שליט"א

מה שביקש לבן היא אשר מבקשים כל הרשעים העומדים עלינו והקב"ה מצילנו מידם.

הגדה של פסח

הלילה הזה (מטבילין) שתי פעמים.

יש לרמוז בשתי המטבילין שהם כנגד גוף ורפוא שהי' במצרים והמטבילין במי מלח היא נגד הנוף למצרים שנידונו במים עזים, והמטבילין בחרוסת היא נגד הרפוא לישראל שנהפך להם המד למתוק.

ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים וכו'.

ולכאור' אמאי פשיטא לן שלא הי' גואל אותנו או את בנינו וכמו שגאל את אבותינו כמו"כ אפשר שהי' גואל אותנו ללא גאולת אבותינו. וי"ל עפ"י שאינת מכתבי האר"י הק' שהקב"ה גאל את אבותינו כרגע טרם נפלו ח"ו לשער נ' ולולא אשר גאלנו באותו רגע הי' ח"ו תקומה לשונאי ישראל, ולכן אמר שלולא שגאל את אבותינו הרי אנו ובנינו ובני בנינו היינו משועבדים.

רא"י מנין שכל מכה וכו' היתה של ארבע מכות שנא' ישלח כס חרון אפו עברה וועם וצרה משלחת מלאכי רעים, ולר"א לא חשב חרון אפו למכה, ולר"ע היתה כל מכה של חמש מכות דרדש גם חרון אפו למכה.

ואולי תלוי מחלוקתם בתנהגותם ושיטתם דאיתא בגמ' (תענית כה): מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ולא נענה וכו', ירד רבי עקיבא ונענה ויצאה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא שזה מעביר על מדותיו והוא אינו מעביר. וכתב באור ישראל להגר"י סלנטר שלכאור' אם הוא מעביר והוא אינו מעביר הרי שכן הוא גדול ממנו, וביאר שזה שר"א לא הי' מעביר על מידותיו לא נבעה חלילה מחסרון בקניית שלימות מדת אהבת ישראל, אלא שר"א שהי' מתלמידי ב"ש שג"כ היה קפדן הם סברו כן להלכה שבועני דין תורה והלכותי חייבים להתנהג בקפדנות וללא שום ויתור וכמו"ש על שמאי שדחפו לבור באמת הבנין, ומאיך איתא: שמאי אומר הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות, הרי שלפי שמאי לא שייך אחד שקפדנות שהיתה בו בעניי תורה לא פתרה את קבלת כל אדם בסבר"י ולכן גם ר"א שהי' מתלמידי הלך בשיטה זו ולכן לא העביר על מידותיו, ויצא ב"ק לא מפני שזה גדול מזה שאלו ואלו דברי אלוקים חיים אלא שזה מעביר על מידותיו, ולכן כשהי' צריכים לגשם והרי בקשתו מהקב"ה שיעביר על מידותיו והקב"ה מתנהג במדה כנגד מדה ולכן ר"ע שהי' מעביר על מידותיו פעל בעת ההיא שהקב"ה ג"כ עביר על מידותיו עכ"ד.

ועפ"י אפשר שלכן ר"א לא דרש חרון אפו למכה שלא בהכרח, שחרון אף היא לא טוב, שלשיטתו יש שמשמשים בו לטובה אבל לר"ע שלל את הקפדנות מכל וכל הוא דורש את חרון אף למכה שצריך להתרחק ממנה כמטחוי קשת ובכל עת וזמן יש להעביר על מידותיו באהבה.

ברוך שומר הבטחתו וכו' שהקב"ה חשב את הקץ.

והנה אין ספק שהקב"ה ישמור הבטחתו, אלא י"ל שומר היינו שהמתין בכיכול וחשק לקיים הבטחתו לישראל, ולכן חשב את הקץ שאף שעדיין לא היו שם ארבע מאות שנה בכל זאת חשב את הקץ שעשה חשבון להשלים זמן הקץ ע"י קושי השעבוד (או ע"י העברה כלילתו או ע"י ריבוי תעובדים כמדומה שכן מופא) כדאיתא, ועי"ז השלים לארבע מאות שנה וכל זה מכיון שהמתין לקץ ורצה לגאלם מהרה.

צא ולמד מה ביקש לבן הארמי וכו' שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ולבן ביקש לעקור הכל.

ולכאור' וכי בא למעט ברשעת פרעה בזה שלא גזר אלא על הזכרים, וי"ל דדבר שיצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו יצא.

והנה איתא בבני יששכר ובשפת אמת ועוד דכל הגאולות כלולות בגאולת מצרים, ואיתא כי שעבוד מצרים התחיל מלידת יצחק, ואי"כ לבן שהי' לאחר לידת יצחק הרי הגלות של יעקב אצל לבן ג"כ נכלל בגלות פרעה, ויצא מן הכלל לומר שביקש לעקור את הכל, וללמד על הכלל כולו על כל גלות מצרים ושבה נכלל כל הגלויות שגם הם פרעה ושאר הרשעים ביקשו לעקור את הכל אלא שעושים בערמה ובתחבולות כאילו שאינם באים לעקור הכל רק הזכרים או רק לשנות קצת מהדת היהודי, אבל באמת כוונתם אחת היא לעקור את הכל, וכמו"ש הבה נתחכמה לו שבא בחכמה עליהם שלא יראה כאילו רוצים לעקור לגמרי, וכן בכל דור עומדים עלינו לבלותנו, אלא שבתחילה באים בתחבולה כאילו שעל דברים פריטיים באים עלינו אבל כוונתם לבלותנו ה"ל"ת. והנה שאמר צא ולמד מה ביקש לבן וכו', היינו שנלמד במדה מיי"ג מידות שהתורה נדרשת שמה שביקש לבן היא אשר מבקשים כל הרשעים העומדים עלינו והקב"ה מצילנו מידם.

שביעי של פסח

ליל שביעי של פסח בו נקדע הים לפני בני ישראל, ונתעלו ישראל במדרגה נשגבה עד שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וכל שאר הנביאים (מכילתא סידה ג), אך לא מצאנו שנשאר רושם מההארה הנפלאה הזאת לדורות,

משא"כ הארת ליל פסח שהיה ביצי"מ שנשפע עליהם שפע ואור קודש, ההארה הזאת מתעוררת ומאירה במלא עוצמתה בכל ליל פסח, כמבואר הרבה מזה בסה"ק, ובכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים (פסחים קט"ז) וברמב"ם (המין ומצה פ"ז ה"ו) הוסף כאילו הוא "בעצמו" יצא "עתה" משעבוד מצרים, ובחתי"ם (דרשות ח"ב רס"ה): כתב דבר נפלא לתרין את קושיית הראשונים (מובא באבודרהם סדר ההגדה, ועי' בשו"ת הרא"ש כלל כ"י פ"ב ב) אמאי אין מברכין ברכה על סיפור יציאת מצרים בליל פסח, ותירצו הראשונים שברכת אשר גאלנו בסיום אמירת ההגדה היא הברכה על מצות סיפור יצי"מ, והקשה החת"ם והלא צריך לברך על מצוה עובר לעשייתה וברכת אשר גאלנו היא לאחר קיום מצוות סיפור יצי"מ, ותירץ שמצוה שגור מברך על המטבילה רק לאחר שטבל, כי אי אפשר לו לברך קודם המטבילה, כי הוא עדיין אינו יהודי, ואיך יברך אשר קדשנו במצוותיו וציונו בשעה שעדיין לא נתקדש בקדושת ישראל, ולפי"ז מדמה החת"ם שגם אנו בליל הסדר, שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, בכלל החיוב הוא שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא היה מעועוע"ז, ועכשיו בלילה הזה נתקרב למקום ולעבודתו ית"ש, ובלילה הזה התחיל לעבוד השם בתחילה במצוות הנהגות אותו לילה, ולכן קודם סיפור יצי"מ אינו יכול לומר וציונו מפני שעדיין הוא בבחינת כאילו היה מעועוע"ז, ורק לאחר הסיפור יכול לברך ולומר וציונו ולכן רק אז מברך ברכת המצוות על חיוב סיפור יצי"מ והיא ברכת אשר גאלנו, עכדה"ק, וי"ל שכלל החיזון הקודש הזה של הארת ליל פסח בכל הדורות, לא מצאנו דוגמתו בהארת ליל שביעי של פסח.

וי"ל דהנה ההארה בליל ט"ו ניסן במצרים היתה כדי להבדיל את בני ישראל מטומאת זוהמת מצרים ולהכניסם לצד הקדושה, וכמוכא מהאריז"ל שהיו ישראל משוקעים בטומאת מצרים עד כדי כך שרק הקב"ה כבדו ובעצמו היה צריך לרדת למצרים בכדי לחלצם מהטומאה, ואילו היה יורד מלאך או שרף לחלצם, היה המלאך נפגע ונפגם מקדושתו מתוקף רוח הטומאה שהיה שורה במצרים, ובכן ההארה הזאת שהיתה כדי להציל את ישראל מרדת שחת ולבל ידח ממנו נדח, היתה הארה שלא כפי מדרגתם, ובאה באיתערותא דלעילא גרידא, הרושם הזה נשאר לכל הדורות, בכדי שבכל הדורות יוכל כל איש ישראל לנצל את השעה הקדושה הזאת בכדי להיבדל ולהינתק מזהמת הטומאה אשר נדבק בה, ולהיכנס בתורה בשערי הקדושה, משא"כ ההארה של ליל שביעי של פסח שג"כ היתה שלא כפי מדרגתם היתה הארה של השפעת קודש של רוממות השגת אלוק, וחזיונות עילאיים למעלה מהשגתם מדרגתם, כ"ו באה להם שלא ע"י עבודה עצמית, אלא כעין מתנת הקב"ה לעמו ישראל לפי שעה, ולכן לההארה הזאת לא היתה קיום ורושם לדורות.

א קורצע ווארט צום יו"ט טיש

איתא בשם החיד"א הקדוש בענין סדר הקערה ב"ליל הסדר" זה לשון קדשו: "סדר קערת הלילה בעצמו, וזה סדר הקערה על דרך האמת, את הזרוע" יניח בצד ימין כנגד "הסדר", את הביצה" יניח בצד שמאלו והוא כנגד מידת "גבורה", ואת המידור" מניח באמצע הקערה והוא כנגד מידת "התפארת" עכ"ל"ק: ויש להבין למה מניח את המרור שהוא מר כלענה דייקא באמצע הקערה ב"תפארת". ויש לבאר באופן נפלא: שכשעוברים על האדם נסיונות קשים ומרים ועם כל זה הוא נשאר איתן באמונתו בכל כוחו, ולא זז ממנה כמלא שמה יניח אדם ונשאר באמצע ויהיה כנען ליצה"ר שחפץ להחליש את אמונתו בבורא כל עולמים, זוהי ה"תפארת" והיפוי והגדולה של כל יהודי. ובו הרבש"ע מתגאה ראו את בני אהוביי.

קדושת ליל הסדר = מאמר חיזוק מאת הגה"צ המשפיע רבי נחמן בידרמן שליט"א

בלילה הזה באמת יש בכוח האדם להתרומם ולהתקדש ולהתקרב לעבודת ה'

כשמגיע ליל סדר, עלול אדם להגיע לידי ענוה פסולה, לומר מי אני ומה חשובה עבודתי לפני המקום, כי כך דרכו של היצר שחאדם בא לעסוק בעבודה הוא מראה לאדם ומזכיר לו עוונותיו, ואילו בעת שעוסק בצרכי העולם אז משיכח הכל ממנו וירום לבנו. והאמת היא שבכל עת צריך אדם להתאזר בגבורה ולחזותו בכל עוז, אבל בלילה הזה באמת יש בכוח האדם להתרומם ולהתקדש ולהתקרב לעבודת ה' באופן נפלא של דילוג ופסיחה.

כתב חתם סופר זי"ע (דרשות ח"ב עמ' רסב) שקדושת הלילה של ליל הסדר גדולה כ"כ, שאפשר להתחפף מגוי ליהודי, וכשם שמתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו וקירבנו המקום לעבודתו, כך כל מי שהוא רח"ל בגדר עובד ע"ז יכול להתקרב לעבודתו יתברך, ואי"כ ק"ו אנו שבי"ה אין אנו עובדי ע"ז שחרי אנו משתדלים לקיים מצוות השי"ת, ואנו זוכים להניח תפילין ולהתפלל וללמוד וכו', בודאי שאנו יכולים להתקרב אליו יתברך.

וחתם סופר מוסיף עוד, שזה הגדר כמו"ש חז"ל בכל דור ודור חייב אדם לראות א"ע כאילו הוא יצא ממצרים, דהא איתא בפרק ערבי פסחים קטז, (א) מתחיל בגנות ומסיים בשבת, דמתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו וכו', וכמו שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, כמו כן חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא היה מעובדי ע"ז ועכשיו קרבו המקום לעבודתו, והיום בלילה התחיל לעבוד את השם בתחילה במצות הנהגות אותו לילה. ובזה כתב החת"ם ליישם קו' הראשונים למה אין מברכים ברכה על סיפור יציאת מצרים, ויש מתרצים דנכלל בברכה אשר גאלנו, אך ע"ז קשה דאי"כ למה אין מברכין עובר לעשייתה קודם שמתחילין לספר ההגדה.

וביאר החת"ם מפני שכשם שמצונו (פסחים ז, ב) בטבילת גרים שמברכין לאחר טבילה, מפני שקודם טבילה אינו יכול לומר וציונו, ה"נ קודם סיפור יציאת מצרים אין אדם יכול לומר

ברש"י רבי יאשיה אומר אל תהי קורא את המצות אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצות כך אין מחמיצין את המצוות אלא אם באה לידך עשה אותה מיד.

שמעתי בשם הה"ק מרן רבינו דוד מלעלוב זיע"א, שפ"א קודם חג הפסח עבר עליו אורח ולא הי לו מה ליתן לאכול, והיה לו מצה שמורה לחג הפסח, ולקח אותה ובישל ממנו מאכל ונתן לו לאכול, ואמר, עיקר השמירה היא לשמור מחמץ, וכתוב ושמרתם את המצות, ודרשו חז"ל מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, ולכן הוא כעת זוכה לקיים את דין שמירת המצוה, והשי"ת יזמין לו מצה שמירה אחרת לחג הפסח. (שש"ק ח"ב)

ושאינו יודע לשאול את פתח לו (הגדה של פסח)

מתאמרא בשם מרן רבינו הבעש"ט הק' על הא דאחז"ל (תענית כד): כל העולם כולו ניוון בשביל לנינא בני וחנינא בני דיו בקב חרובים מע"ש לע"ש, דשביל, פירוש צינור, [צנור ההשפעה] והכוונה דכל העולם כולו ניוון בצינור ע"י הצדיק דהיינו שההשפעה לעולם באה על ידו והוא בעצמו די לו במשהו, עכד"ק, וזהו הכוונה משוך חסדך לידעך כלומר אתה לבד צריך להשפיע להם כל טוב בלי בקשתם כי הם בעצמם הרי לא מבקשים ממך כלום, וכמו הרבי ר' זושא שאמר פירוש המשנה (ברכות נד.) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ואמר כי הוא אינו יודע מה זאת רעה כי הכל טוב אצלו ולא חסר לו כלום, וזהו הפירוש ושאינו יודע לשאול – כגון הרבי רבי זושא וכדומה שאינם מבקשים שום דבר לעצמם – את פתח לו, כלומר אפי' שהם עצמם אינם מתפללים עבור צרכיהם הם, אתה תפתח להם אוצרותיך להשפיע להם כל טוב סלה. (כ"ק מרן רביה"ק אדמו"ר מוהרמ"מ זיע"א – שבת הגדול תשכ"ו)

משולחן גבוה

דברי אלוקים חיים ואמרות קודש דנפקי מפום מרנן רבותינו הקדושים מלעלוב זיע"א לחג הפסח

לא תאסיפון לתת תבן, לעומת גגם הלב שבו מתאחדין ישראל שאין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים. וכמו שהגיד מרן הרה"ק ז"ל רבינו דוד מלעלוב שע"כ כתיב לא תאסיפון באל"ף לא כמשפט לשון הוספה, שבא לרמוז שהגויירה היתה שלא יתאספו, וכבמדבר שניטל מהם השבת שלא יתאספו, והוא דומה לשלוש המצוות שבמצורע בכתוב הראשון, והרביעית בוד ישב בכתוב השני, שבאמת היה זמן רב ביניהם, שגזירת כל הבן הילוד היתה בלידת משה רבע"ה, והרביעית היתה ביציאתם שהי' אז משה בן שמונים שנה, מורה שעניניהם מתחלפין:

וי"ל שכן היתה הגאולה כדאי (ברכות ט.) הכל מודים כשגאולו לא נגאלו אלא בערב וכשיצאו לא יצאו אלא ביום, והיינו שהגאולה היתה שנסתלק מהם שיעבוד מצרים בגשמייות וברוחניות. וע"כ קיבל אז החירות כל אחד לפי מצבו ומהותו ודעתו כמובן. והיינו לעומת שלש הגזירות הראשונות, אבל היציאה שיצאו כל ישראל כאחד היא כענין שער שהכל נכנסין בו שזה הנוגע ללב ישראל שאין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים שזה הי' לעומת הגזירה הרביעית זה הי' מחולק מעצם הגאולה ולא הי' אלא ביום.

ויש לומר שזה ענין פסח ומילה, פסח נאכל למשפחות ראשו על כרעיו ועל קרבו שהוא מורה על ההתאספות והאחדות יחדיו, מכוח זכות זה זכו לשער שהכל נכנסין בו, בחי' שמור שבשבת, ומילה שהיא לכל אחד ואחד לבדו, זכו בזכותה למדרגות בפרטות כל אחד בפ"ע בחי' זכור. (שם משמואל פ' תרי"ט)

בהגדה היתה הספיק בצקם (ברכות טו.) אבותינו להחמיין כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמנהמה וכו' איתא בכתבי הארז"ל כי ישראל היו במצרים משוקעים במ"ט שער טומאה ולא הי' חסר רק משהו ליפול לשער הנו"ן לפיכך מיהר ה' להוציאם ממצרים שאם היו נכנסים לשער הני לא היו יכולים להיגאל ח"ו, וז"פ מאמר בעל ההגדה שלא הספיק בצקם – בצק מרמז על שאור שבעיסה זה היצ"ר, להחמיין, פי' להכנס לשער הני עד כי גורשו ממצרים, שהי' ההכרח להוציאם מהר כדי שלא יכנסו לשער הני ואז יכלו להגאל. (כ"ק מרן רביה"ק אדמו"ר מוהרמ"מ זיע"א – ליל הסדר תשכ"ח)

שומרים הפקד לעירך כל היום וכל הלילה (פי'ט ויהי בחצי הלילה, הגדה של פסח) הנה האדם העובד את השם יתברך בעמל העבודה ולפעמים בהיות לו חלילה זמן שהוא בבחי' לילה וחשכות, וקשה לו לעבוד את השי"ת בשאת ובעוה כמקדם, אזי רק ההשפעה וההתעוררות שנשארו רישומו מהימים הבהירים, מהזמנים הטובים בהם עבד את קונו בסילודין, הוא אשר מציבו ומחזיקו ונוסך בו הכוח לעמוד איתן אף בזמני החשכות.

וזהו מה שמבקשים שומרים הפקד לעירך – אפשר לומר עירך מלושון התעוררות כנודע, רצה לומר בעת שהוא לאדם בחי' כל היום, ומגיע לו אתערותא דלעילא והוא מקבל התעוררות טובה ורבה, שיפקיד על זה שומר שישמרנו שמירה מעליא שיושפע מזה ההתעוררות גם על הזמנים החלשים, ואז יהיה קיום להתעוררות.

וזהו פי' כל היום וכל הלילה – שצריך להפקיד על כל היום, על האור שיהי האתערותא דלעילא, וכל הלילה שיהיה קיום גם ביום החשכות ח"ו. [וסיים רבינו זיע"א:] ומהו השומר, היי אומר, זה לימוד התורה הקדושה בהתמדה, ועבודת המדות. (כ"ק מרן רביה"ק אדמו"ר זיע"א – חוה"מ פסח תשנ"ו)

ויקרא משה לכל וקני ישראל ויאמר אלהם משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח. (שמות יב, כא) מפורסם ענינו של הפרופסור ד"ר בערנארד שחור בתשובה ע"י הרבי מרן רבינו דוד מלעלוב, והיה אח"כ לאדמו"ר ולצדיק ידוע בשם ר' חיים דוד דוקטור מפייעטריקוב. כשנודמן לפניו בפעם הראשונה ובהשפעתו הסכים בדעתו לחזור מיד בתשובה, התחיל רבינו ר' דוד מיד לדבר עמו בענינים נשגבים בעבודת הבורא, על תמיהתו הגדולה של ר' חיים דוד ז"ל איך הוא מדבר אתו בענינים כאלה שעד אז היה שקוע עמוק בעוונות, השיב לו רבינו, כך אמרה תורה, משכו וקחו לכם וכו' ושחטו הפסח, וארז"ל משכו ידיכם מע"ז – אך משכתם ידכם מע"ז וכבר אפשר לכם לקחת קרבן פסח ולהקריבו לה'.

שביעי של פסח

איתא במס' (סוטה לו:) היה רבי מאיר אומר כשעמדו ישראל על הים היו שבטים מנצחים זה עם זה וכו' אמר לו רבי יהודה לא כך היה מעשה אלא זה אומר אין אני יורד תחילה וזה אומר אין אני יורד תחילה לים, קפץ נחשון בן עמינדב ויורד לים תחילה וכו' עליו מפרש בקבלה (תהילים סט) הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש וגו'.

ויש לדקדק טובא, הרי משה רבינו ע"ה מסר נפשו על קדושת שמו יתברך למלאות רצונו תמיד, ואם כן משה היכן היה, ומן הכון היה שלעת כזאת יהיה הוא הראשון שיקפון לתוך הים.

ויש לומר בזה, דאדרבה המסירות נפש של משה רבינו ע"ה היה באופן אחר ונעלה ביותר, וכל מגמתו כולו היה רק עבור טובת הכלל, וכל כולו עסק רק בתפילה על כלל ישראל, בסוברו אשר להיות יחד עם ישראל היקרים ולסבול עמם, גדול לאין ערוך ממסירות נפש, היינו, או שינצלו כולם וינצל אף הוא עמם, ואם לאו ח"ו מוטב יהיה חלקו עמם בצרתם מאשר להנצל.

פי' מנהיג ישראל אמיתי צריך להפקיר את עצמו לגמרי עבור הכלל, וזה בחי' מסירות נפש גבוה מעל גבוה. וכמשל האדם שמוסר נפשו עבור המלך בעצמו, אין זה רבותא כ"כ, אבל אם מוסר נפשו עבור בן המלך, אזי ניכר גדול אהבתו לאביו המלך, והבן. (כ"ק מרן רביה"ק אדמו"ר זיע"א)

פסח

מסופר על מרן רבינו דוד מלעלוב זיע"א כי אסף סכום כסף עבור שיהיה לו מצות שמורה, כמה ימים לפני החג ראה יהודי שהולך וגועה בבכי, רבי, צעק האיש, היה לי סוס שמוננו התפרנסתי ופתאום מת הסוס ונשארתי בלי פרנסה, כשראה רבינו את צערו מיד הרגיעו ואמר לו אל דאגה, והושיט לו את כל הכסף שאסף למצות שמירה במתנה, ואמר לו הא לך כסף זה ותקנה לך, והי' יעזור שפרנסתך תהא מצויה לך שוב,

ודרש על כך רבינו הק', דהרי כתיב ושמרתם את המצות, וחז"ל דרשו מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, וככן אם באתי לידי מצוה, חלילה לי מלהחמיצה עבור המצוה, אין בין חמוץ מצוה לחמוץ מצוה, ולא כלום.

הא לחמא עניא (מההגדה)

בעריכת ליל הסדר פסח תשמ"ה פתח מרן מוהרמ"מ ואמר: "הא לחמא עניא" – בר"ה טרם פרוץ מלחמת העולם השנייה, השמיע הרה"ק ר' אברהם אלימלך מקרלין שיצאו מפני כלפידים יהלכון,

ואמר כלפי שמיא: "תקיף במלוכה: רבש"ע איה תקיפותך הראה לנו בעיני בשער את כח תקיפותך! אילו הי' בכוחי, הייתי מוליך את הקול שלא יבואו לשמוע קול שופר, מפאת הגזירה הנוראה המרחפת על ישראל."

וכאן נטל מרן הרמ"מ את המצות בידיו ואמר בזה"ל: אאמו"ר רבי שמעון נתן נטע זיע"א היה אומר "הא לחמא עניא – בעירי, כלו קח לך, כמאה"כ הא לכם זרע. לפתע פרץ רבינו בבכי ואמר: "הא לחמא עניא! רבש"ע קח לך את המצות, בלי קרבן פסח מי צריך אותם? כל דצריך ייתי ויפסח, ייתי ויפסח, ואיה קרבן הפסח שלך?!"

למחרת הגיב רבינו למקורביו: אמש דיברתי דיבורים קשים, אך מצינו כבר בפסח אצל מרדכי הצדיק שנאמר בו "ויעבור מרדכי", ואי' שגזר להתענות ביו"ט א' של פסח, ובטל מצות אכילת מצה בפסח, על מנת לעורר רחמים על ישראל ולבטל מעליהם את הגזירה הקשה. עכ"ל"ק.

היה מרגל באומיה של הרה"ק מרן אדמו"ר רבינו אלעזר מענדל מלעלוב זיע"א לומר כשארם קם משלחנו אחר הסעודה ומנעד את הספר שהחזיקו מהפרודים, מקיים בזה כל השנה מצוות התורה למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך.

ליל הסדר במהצת רבוה"ק מלעלוב זיע"א

ולאחריה, התרוממות הנפש היתה גם מקודם, אם כן אפוא, מה נתחדש מעתה, חוזרים הם הביתה וחשים מפח נפש, אהה, היום לא הרגישו את בוא השבת, לא חשו בנשמה היתירה שנכנסה בהם".

רביה"ק דיבר בקול שקט כאילו לעצמו, פתאום הרים קולו וזעק בלהט: "אתם יהודים אינם מרגישים כלום גם כל השנה, הם חיים בדמיונות, זאת רמאות עצמית". דבריו הקדושים ניסרו בחלל והדהדו למרחוק, חיל ורעדה נפל על הנוכחים, ודומיית מתח שררה במקום.

לאחר שהסתיים עריכת השולחן, סח אחד מחשובי החסידים בהתרגשות: "רבינו דבריו התמוון אלי, היום בשעה שישבתי מן המקווה, כך בדיוק הרהרתי בלבי".

רוח הקודש בעדות אישית

סיפר אחד מחשובי אנ"ש: ליל שביעי של פסח, בבית המדרש ישבו החסידים והמתינו לבואו של רבינו הרמ"מ לעריכת השולחן, והנה נפתחה הדלת ודמותו הקורנת נראתה בפתח, פניו להטו כלפידי אש, הרבי עמד וסקר בעיניו את פני הנוכחים, דממה כבידה שררה בהיכל, וכמו ניתן היה למשש את החרדה העומדת בחלל האוויר.

אנו החסידים הבנו על פי מראה פניו של הרבי, שנוכחותו של אחד מן הנאספים במקום אינה לרוחו, כפי הנראה ראה בו רבינו קופה של שרצים תלויה מאחוריו".

רבינו לא אמר דבר, הוא פסע אל ראש השולחן והחל מקדש על היין, לאחר שנטל את ידיו לסעודה וטעם מן המצה, שינה הפעם מהרגלו, ותחת שימשיך מיד באמירת "מומזר לדוד ה' רועי", פתח ואמר: "זקה"ק מרן רבינו דוד מלעלוב זיע"א שאל, איך אפשר לשנוא את הגוי, והרי גם הוא יציר כפיו של הקב"ה, וזוהי גם הסיבה שאין גומרים את ההלל בשביעי של פסח, שיכן בשעה שנקרע הים בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקב"ה, אמר להם הקב"ה: "מעשה ידיי טובעים בים ואתם אומרים שירה", רבינו הרמ"מ סיים את דברו ופתח באמירת "מומזר לדוד".

אני ועוד אחרים ירדנו לסוף כוננתו של רבינו, ידענו שבדברים אלו ביקש רבינו ליישב את הדעת, מדוע הניח לאיש הנ"ל להיות נוכח במקום ולא גירשו מעל פניו, שהרי אם אי אפשר לשנוא את הגוי, אם כן יהודי על אחת כמה וכמה". עמדתו מן הצד לא הרחק מרבינו, ופתאום חלפה מחשבה בראשי, נזכרתי באימרה ששמעתי בשם הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע, הנוגדת את הדברים ששמעתי זה עתה, וכך היה הרבי ר' שמעלקא אומר: "בימי חזקיהו, כשבא סנהריב להלחם בישראל, פתח הקב"ה בלילה את אוזניהם של מחנה אשור לשמוע את שירתם של המלאכים ופרחה נשמתם. כעין זה בקשו מלאכי השרת לעשות בעת קריעת ים סוף, שישמעו המצרים את שירתם ותפרח נשמתם, אמר להם הקב"ה: "מעשי ידי טבעו בים" - הן המצרים השליכו את תינוקות ישראל ליאור, ואתם אומרים שירה" - ואתם מבקשים להמיתם על ידי שירה, והלא אין זה מידה כנגד מידה, אלא מוכרחים

להטביע אף אותם בים, כשם שעשו לישראל". עמדתו במקומו מהרהר בדברי הרבי ר' שמעלקא, הסותרים לכאורה את דברי הרבי הרמ"מ, וכמוכן שלא גיליתי את אוזני איש על המחשבה שחלפה בראשי.

למחרת בעת עריכת השולחן של סעודת ליווי החג, פתח פתאום רבינו הרמ"מ זיע"א בקדשו, והחל לומר דברים שנראו כמו שלא מן העניין, וכך אמר: "אתמול דיברנו משהו, אך חייבים להבהיר ולתקן" אמרנו בשם הסבא רבי דוד, ששאל איך אפשר לשנוא את הגוי, והלא גם הוא יציר כפיו של הקב"ה, אולם כמה דברים אמורים, בגויים של או, אבל היום אחרי מה שעשו לעם ישראל, אשר לכולם היה יד באסון הנורא שאירע לישראל בשואה האיומה, אזי שיאבדו וימחקו מן העולם!".

רבינו סעד בריתחה, וכאן החל לדבר דיבורים הריפים על הגויים, אחר המשיך ואמר: "ואמנם, מה שהמלאכים ביקשו לומר שירה, והקב"ה אמר מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה" הרי כבר ביאר זאת הרבי ר' שמעלקא, שהמלאכים ביקשו להמיתם על ידי השירה, והקב"ה חפץ שימותו בטביעה, מידה כנגד מידה, ועל כן נמנע מלומר שירה". רביה"ק סיים את דבריו, ולפתע הפנה את ראשו באחת לעברי ואמר לי: "הלזה התכוונת? גם אני יודע את זה!".

מדוע התפעלה בת הדברי חיים מרביה"ק רבי אלעזר מענדל בתו של אדמו"ר הרה"ק רבינו אלעזר מענדל מלעלוב זיע"א ביקרה פעם בהונגריה, והודמנה לביתה של בת הרה"ק הדברי חיים מצאנז זי"ע, כששמעה שבתו של הרא"מ היא, מיד התפעלה מאד ועשתה יותר מכדי יכולתה לכבדה וכו', שאלה אותה בת הרא"מ מנין שמעתם על אבי, השיבה לה בת ה"דברי חיים", שפעם אחת לאחר עריכת ה"סדר" אצל אביה הק', אמר: ראינו בשמים שאת ה"סדר" היפה ביותר סידר הרה"ק רבי אלעזר מענדל מלעלוב מירושלים.

דיוקא מהמצות שלו

הרה"ק רבי שמחה בונים מאוטוויצק זיע"א (בנו של הרה"ק רבי מטחם מענדל מוודקא נמדו של הרה"ק רבי יצחק מוודקא זיע"א) הגיע לארץ ישראל בפר' בא, והיה בערך כשנה באר".

ולפני חג הפסח ביקש לאפות ב"תנור ראשון", אלא שאמרו לו שיש על זה חזקה מרביה"ק מרן הרדצ"ש זיע"א, וכשנודע למרן הרדצ"ש על כך, שלח להודיעו כי הוא מוכן לאפות עמו בצוותא, ב"תנור ראשון", אלא שהיו לרבי שמחה בונים חומרות גדולות בחג הפסח ובאפיית המצות, ורצה לאפות לבד, השיב לו הרדצ"ש שעתיד הוא שלא יאכל מהמצות שהוא לבד יאפה, אלא מהמצות שלו, ורבי שמחה בונים אפה לבד מצות בערב פסח,

ובליל התקדש החג, זמן מה לפני הסדר שלח רבי שמחה בונים שליח אל זקני הרדצ"ש שיואילו לשלוח לו כמה מצות לליל הסדר, מפני ששכח להפריש חלה בערב החג, וכן היה שהוצרך רבי שמחה בונים לאכול מהמצות של כ"ק מרן רביה"ק אדמו"ר הרדצ"ש מלעלוב בליל הסדר.

ופעם היה מעשה, בליל התקדש חג הפסח בא חסיד אחד לבית מרן רבינו והתחנן לפניו שיקבש רחמים על אשתו שחלתה אנושות, השיב לו רבינו הרא"מ: שמה נשאר חמץ בביתך, חזר האיש לביתו ובדק בחורין ובסדקין, אך לא מצא כל פירור של חמץ, ושם אל הרבי בפחי נפש, אמר לו הרבי צא ובדוק בספר פלוני שעינית בו בשבת כשאכלת 'קוגעל', שמה נשארה בו איטריה בודדת, חזר לביתו ולהפתעתו מצא כי נתאמתו דברי הרבי, ומצא האטריה - חמץ בעין. מיד עמד וביעד החמץ ועלתה ארוכה לאשתו.

סדר התשובה - מוס' הדמעות

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר רבינו משה מרדכי מלעלוב זיע"א: בנערותי בערב פסח יצאתי מן הבית והייתי צמא לדבר משקה, עמד שם דוכן של יהודי אחד מיוצאי תימן, מוכר וידוע בירושלים כירא אלוקים מרבים, הוא מכר משקאות קלים, היו לו כבר כלי פסח קיים בוחקים, קניתי מוס' 'סוס' (משקה קל ממותק), להרוות את צמאוני, לפתע נזכרתי, ערב פסח היום, ובפסח נוהגים הכשרים בישראל "או מען מישט זיך נישט", אין מתערבין זה בזה, ואפילו קרובי משפחה אין אוכלים ושותים זה אצל זה, ואני קניתי משקה ברחוב!

יכולים אתם להבין - הדגיש הרבי - בן כמה הייתי באותם ימים, לא ידעתי עוד את ההבדל שבין פסח גופא לערב פסח, ובין מבוגר לילד, רק זאת ידעתי שבעברתי על המנהג המושרש: ואחו בי פחד ומורא, פחדתי לספר זאת אפילו לאבא הק' זיע"א, על אתר תיקנתי לעצמי 'סדר תשובה', עמדתו והתייפחתי בבכי מרוב חרטה, ובאמונה, שכח הרביתי בבכי עד שלא ידעתי מה היה יותר, המוס' ששתיתי או הדמעות שזרמו מעיני...

וכשסיים רביה"ק זיע"א זה המעשה הוסיף: יא, סאיו גיווען אמאהל יר"ש אין ירושלים (אכן, פעם היה ידאת שמים מירושלים).

זאת רמאות עצמית

בשבת חול המועד פסח תש"ב, בשנים הראשונות לעריכת שולחנו, בעת שהתגורר עדיין בשכונת בתי זורשה בירושלים, ישב רבינו הרמ"מ בסעודת ליל שיבת, שקוע במחשבותיו העמוקים, לפתע ננעד ואמר: "ישנם יהודים שבשבתות הגילים של השנה מרגישים הם טעם שבת, הם אפילו חשים מיצד קדושת השבת נמנסת בהם, המיצד, הולכים הם בערב שבת למקווה בבגדי חול, מישטים את בגדי החול ולובשים כסות נקיה לשבת, קאפטן ושטררימל, והנה הנשמה יתירה גם היא כאן,

אך לעומת זאת, בשבת חול המועד אינם מרגישים כלל את בוא השבת, הבושים שטררימל לפני המקווה ואף לאחריה, קאפטן ובגדי יום טוב קודם הטבילה

מדעיני ומרגשי

א מעשה לשולחן השבת והג

היותר על מצות כזית המצה לנפטר

סיפור הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, ראש ישיבת 'מחנה אברהם' ורבה של קהילת 'חוג חתם סופר' בבני ברק; יום אחד הופיע אצלו אחד מבני הקהילה, נרעש כולו. היה בפיו סיפור מרעיש, אבל רקעו התרחש כשלושים שנה לפני כן, במחנה המוות אושוויץ.

יהודי הונגריה הגיעו לאושוויץ בשלהי מלחמת העולם. ממש בשנה האחרונה. כשהצוררים נחלו מפלה אחרי מפלה בשדה הקרב וממשלת הונגריה בקשה לפרוק על הגרמנים שהפכה לבת חסותם, השתלטו הגרמנים על הונגריה, תחמו את הגטאות ותוך כחודשים ימים שלחו כמיליון יהודים להשמדה. ה' יקום דמם.

אותו יהודי היה ביניהם. הפרדו בינו לבין אשתו ואת ילדיו שלחו למשרפות. הטביעו מספר כחול על זרועו וחיוו נתנו לו לשלל תמורת עבודת פרך. התקיים על פרוסת לחם ופונכת מרק ליום. שכנו לדרגש היה 'בן של קדושים', צאצא למע צדיקים, שושלת מפוארת עתירת יחס. שכנו זה חיזקו בלא הרף באמונה ובטחון, וניצל כל שעת פנאי ללמוד תורה ואמרות צדיקים. יום אחד פנה אליו להתרגשות עצורה: חג הפסח מתקרב, 'מרור' יש בשפע, אובער א ווי נעמט מען א 'כזית' מצה, מאין ישיגו ולו כזית מצה?! וברוך השם, אין מעצור לה' מהושיע, ברב או במעט. בעלות הברית הפציצו ממגורת זמן. היו שם שקי תבואה מבוקעים, אוצר בלום במחנה הריכז, אבל מי שינסה לשים בכליו מתחייב בנפשו. סיפר לחברו, שהמריצו למסור נפשו. החביא במקום מסתור כמה גרגרים. בהפסקה הקצרה שהייתה להם מדי יום, שייף שתי אבנים, וטחן באמצעותן את הגרגרים. ליבן פיסת מתכת, עירב את הקמח במעט מים, נקב במסמר ואפה על טע המתכת המלוכלך.

יצא קיץ עבה ונוקשה, גדלו כפיסת יד. מחמת עביו היו בו שני 'כזיתים', אחד עברו ואחד עברו חברו. וכעשי צריך להגביבו למחנה. אם יתפס, אחת דתו... הניח את הרקיק בין כותנתו לבשרו, הצמיד זרועו לגופו. עבר את הביקורת בשער המחנה, והמשיך אל הבלוק.

פתח הביתן עמד שומר גרמני שהבחין בתנוחה המאולצת של ידו. "מה אתה מחביא שם". נבח. משך את ידו, והרקיק נפל - דרך עליו בעקב מגפו בחמת זעם, ואלו הצלפות הצליף בפרגולו! היהודי נפל מעולף, והזקיף מצא בינתיים קרבן חדש. בשארית כוחותיו אסף היהודי את הפירורים שסביבו, שעבורם מסר נפשו. גרר עצמו לדרגשו, והתעלף.

חברו עוררו, רחץ פניו במים, הגיר מעט לגרונו, השיב נפש, פתח ידו, והראה לחברו את האוצר. אילו היה בכף ידו חופן יהלומים, לא היה החבר מתרגש יותר. את, הייליגע מצה, מצה קדושה בעמק הבכא, בגיא צלמוות, קרן אור בחשכה! אבל, כמה חבל, בכל הפירורים, אין יותר מכזית אחד!

התחנן החבר: "בבקשה ממך, תן לי את הכזית", מימי לא עבר עלי ליל סדר בלי 'כזית'

מצה!" ענהו: "מה פתאום, הכזית שלי הוא. מסרתי עלי את נפשי, הוכיחי עליו מכות נמרצות, לא אוותר עליו!" והלה מתחנן: "אנא ממך, אני אקריא לך את ההגדה, אני יודע אותה בעל פה מהא לחמא עניא' עד 'חד גדיא'. גם את 'שיר השירים' אומר, תאמר אחרי מילה במילה. רק את הכזית' תתן".

השני מסרב. "את כל חלקי לעולם הבא אתן עבור הכזית! ראה", התייפה, "את משפחתי אבדתי, כל מה שהיה לי אבד. מה נשאר לי?! לפחות, 'כזית' מצה!" וחברו לתייפח לעומתו: "הלא כמוני כמוך, והמצה שלי היא!"

סוף דבר, לא עמד בהפצרות והגיעו לפשרה: חברו יאמר את ההגדה, ויכה בשכרו למצה. אבל שכר המצוה לפום צערא אגרא, וכמה הסתכן והצטער בגינה, ייחך לו. וכך היה. בערב לחש לו חברו את ההגדה, יחדו בכזית השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין, שוררו את ההלל וקראו 'לשנה הבאה בירושלים'. את המצה, אכל החבר.

למחרת יצאו לעבודה. החבר התפלל בלחש, זמזם ב'הא-ל בתעצומות, עצם עיניו בקריאת שמע, גחן בכריעות תפילת העמידה, ובהגיעו להלל לא עצר כוח להבליג. הזדקף ושאג את הברכה, ובאותו רגע השיג כדור המרצחים ונפל שדוד... השם יקום דמו!

חברו שרד, והגיע ליום השחרור. עלה הארצה ובנה את חייו מחדש. הקים משפחה לתפארת ונמנה על בני קהילת 'חוג חתם סופר' בבני ברק.

כל זה סיפר בבואו, כהקדמה - כי הלילה הופיע החבר בחלומו. עטוי בגדי לבן, פניו מאירות כזוהר הרקיע, ובקשה בפיו: "הזכור אתה שנתת לי את המצוה, בתנאי שאתה תקבל את שכר המצוה?" זכר, ודאי זכר. "אל באתי לבקשך, אנא, וותר לי על שכר המצוה. כל המצוות עשיתי, קיבלתי עליהן שכר. חוץ ממצווה זו. המעשה היחיד, עליו לא קבלתי שכר. אנא בטובך, הענק לי גם את שכר המעשה!"

נדהם לעיוות הבקשה. הזכיר לו: "המצה שלי היתה. סיכנתי נפשי בלקיחת הגרגרים, ואפיתם. אני הוכיחי עבורם, כמעט שימתי בחיי. התחננת, בכית, ויתרתי על המצוה, לפחות, אזכב בשכרי!"

והחבר ידע והסכים, אבל הזכיר שהוא זה ששמר חשבון הלוח וסיפר שהלילה ליל החג, והוא זה שזרז להשיג המצה, והוא שהקריא את ההגדה, ומבקש בתמורה את שכר המצוה. עבורו, ירד מהעולם העליון. עברו התגלה, זה חשוב עבורו כל כך - והחבר סירב. פני חברו הקדוש התרכמו בפחי נפש, באכזבה עמוקה, ונעלם.

קם, והנה חלום. התפעמה רוחו. לא ידע האם טוב עשה. מצד אחד, 'חייו קודמים'. אין שום הצדקה, ממש עזות מצדו. מצד שני, בכל זאת. אין מתגרים בנשמה קדושה, ובקשתו של נפטר...

והגיע אלי, סיפר הרב אונגר. "ביקש אישור לסירובו, או הוראה לוותרו. אמרתי לו שאין זו שאלה עבור רב,

זה ענין עבור רבי. שלחתי אותו לרבי ממכונבוקא זצ"ל, ובקשתי שיחזרו ויספר מה אמר לו". ומה אמר", הסתקרנתי.

הוא חזר למחרת, סיפר הרב אונגר, "ובפיו סיפור מופלא" - בקוצר רוח חיכה לערב, לשעות קבלת הקהל של הרבי. נכנס אל הקודש פנימה, וסיפר את סיפורו.

שמע הרבי, והפסיר: "על פי יושר, עליך לוותר...התקומם: "על פי יושר?! על פי יושר דאי אני צריך לוותר! כל שאלתי, האם לנהוג לפני משורת הדין?", הסביר הרבי: "הלא תבין, חברך נפטר. מה שיש לו, יש לו. המצוות שסיגל עומדות לזכותו. יותר מהן, אינו יכול להשיג. מצוה אחת קיים ולא קבל עליה שכר, והיא חסרה לו - אבל אתה חי! אתה מינח תפילין, מתעטף בטלית, מתפלל שלוש תפילות ומברך מאה ברכות ליום. ושבתות וחגים, ומצוות לאין ספור! ובנים לך, ואתה מחנכם למצוות, וכל מצוה שהם מקיימים מקפת גם לזכותך, לזכות החינוך שהענקת - האין זה מן היושר, שתוותר למענו על שכר מצוה אחת?!"

טוב, אם הרבי אומר, אוותר". "לא כך. לוותר צריך בלב שלם", פסק הרבי. הוציא מכיסו צרור מפתחות "היכנס לבית המדרש הסמוך. אין שם איש עתה. תפתח את הדלת במפתח הזה. תדליק את האורות, ותפתח את ארון הקודש, במפתח הזה. תכניס את הראש לארון הקודש, ותשפוך לבך לפני הקדוש ברוך הוא. תספר על היכרותכם, על האחוזה הנפלאה ששררה ביניכם, על החיזוק שקבלת ממנו. על ההמרצה שהמריץ אותך לאפות את המצה. על ליל הסדר ההוא, בעלטה, על הדרגש. תחיה את הלילה ההוא, הלילה האחרון לחייו, ואז תאמר שאתה מוותר לו בלב שלם על שכר המצוה, ולשעות נחת רוח לנשמתו בעולם העליון - אחר כך, תחזרו אלי..."

הוא עשה כן, והמראות שבו והציפיהו, בקושי גרר רגליו משם. סגר את ארון הקודש ונשק לפרוכת, כיבה את האור ונעל את בית הכנסת. החזיר את המפתחות לגבאי, לא היה לו כוח להיכנס את הרבי. ביקש מהגבאי להודיע למחרת. התנהל באספסוף כוח לביתו, וקרט למיטתו. וחברו הופיע בחלומו... פניו מאירות זוהרות, בא להודות על היענותו לבקשתו.

בבוקר הלך להתפלל במניינו של הרבי. לאחר התפילה סיפר על ההתגלות השניה. הרבי לא הופתע, אבל פתח ואמר: "ראה נא - חברך היה בן של קדושים, גדל בבית מלא תורה ויראה. אין ספק, שסיגל מצוות ומעשים טובים לאין שיעור. חכה ומת על קידוש השם, ואם היו עליו תביעות נמחקו בכך כלי. מצוות כה רבות ואפס עבירות, וחז"ל העידו בהרואים אלו שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם בגן העדן העליון - וכדאי היה לו לעזוב את העידון הנפלא, ההנאה העילאית מזיו השכינה, ולדרת לכאן, כדי - להתחנן ולהעתיר, ממש לפשוט יד, כדי לזכות בשכר מצוה אחת - ואנו כמה מצוות מתגלגלות למרגלותינו, ואין אנו גוחנים לאספסוף! - כל פרשה בתורה, כל משנה, כל עמוד גמרא. בכל שיעור תורה, כה הרבה מצוות. ובאיו קלות ראש אנו מבזזים את השעות!" "כל עזרה לזולת, כל עידוד ומחמאה. וכמה אנו אטומים, כמה מתעלמים - אכה שיעור מוסר הוא!" "ואת כל זה", סיים הרב אונגר זצ"ל, "חזר היהודי הוותן לספר" - - -

אכן, אכה שיעור מוסר!.

הילולא דצדיקיא

י"ד ניסן	- רבי יחיאל מיכל מסטרווין זצ"ל (ת"ח) רבי אריה לייב קרא (רבי לייב חרין) אב"ד קרעשטיין ולעסלא ב"ד חיים אב"ד לוונטיץ-איל המילואים עה"ת, אבני צדק על שיר השירים (תקנ"ו)
י"ח ניסן	רבי אברהם אביש אב"ד קונסוקולא וראב"ד ווארשא-תל' החוזה מלובלין (תקצ"ב)
י"ט ניסן	רבי אשר ישעיה מרופשיץ ב"ד אלעזר ליפמן (תר"ה) רבי יעקב פאנעט אב"ד רעטיא ב"ד יצחק משה-תל' הייטב לב ומהר"ם א"ש-ב' שארית יעקב (תרנ"ט) רבי אברהם שלמה ב"ד אליה כ"ץ מריסקווא אב"ד ייטב לב ב"ב ב' אורחות המשפטים ועוד (תשל"ח)
כ' ניסן	- רבי יונה ב"ד ישעי' תאומים ב' קיקין דינה (תכ"ט) רבי שמואל שמעלקא רוקח-הרב דהייטם מבראד ב"ד משה (תקנ"ג)
כ"א ניסן	רבי יוסף מאיר קראסנפאלער אב"ד בראד ומלפנים אב"ד גאלינא ב"ד צבי הרש אינזשטיין אב"ד ביאליקמין-יד המאיר תלמיד ר"ש מניקלשבורג (תקע"ה)
כ"ב ניסן	רבי זאב וואלף ציטראן רב דאראא ב"ד אברהם אלעזר-התן האמ"ש מדאראא ותל' ר"מ מנדעטש (תרפ"ז) - לוי בן יעקב אבינו ולאמו ע"ה (ב"א של"ג) רבי אפרים ב"ד יוסף יאברוב מחלב ב' במשורות אב"ד ווערשנא (ה' תט"ו)

י"ד ניסן	רבי מאיר אב"ד בראד ב"ד צבי הירש מברודי ב' יד המאיר (תקע"ה) רבי שמואל מרדכי זיסקינד ב"ד אברהם בירודי ר"י חברון ב' וישם דרך (תש"ט)
י"ח ניסן	- רבי ראוון הכהן מפראא ב' ילקוט ראובני (תל"ג) רבי ידמיהו ב"ד בנימין וואלף לעזו אב"ד וערבינו איהל-דברי ידמיהו (תרל"ד) רבי יצחק מסקווירא ב"ד מרדכי המגיד מטשערנבייל (תרמ"ה) רבי מאיר אבוהצירא מאשדוד ב"ד ישראל אבנאבא אב"ד (תשמ"ג) - רבי מאיר ב"ד טודרוס הלוי אבולעפייא מטולידו ב' יד רמה על הש"ס (ה"א ד') רבי יהושע ולק ב"ד אלכסנדר הכהן כ"ץ ב' הסמ"ע על חושן משפט ועוד (שע"ד)
י"ט ניסן	רבי אהרן הגדול ב"ד יעקב מקארלין (תקל"ב) רבי שלמה יהודה לייב מלענשטענא ב"ד ברוך (תר"ג) נעקיש רבי מנחם זעמבא מפראא יוד"ב ב"ד אברהם ב' ב' תוצאות חיים הי"ד (תש"ג) רבי יעקב יוסף ווייס מספינקא ב"ד ישראל חיים (תשמ"ה) רבי שמואל אלכסנדר אונסדורפער ב"ד שלמה זלמן (תשס"ב)
כ' ניסן	- רב רבי אהרן גאון, ראש ישיבת פומבדיתא סוף תק' הגאונים (תשצ"ח) רבי חנינא בוגיט סעדון אב"ד ג'רדא תוניס-ש"ת מגיד תשובה, מגיד חדשות על הש"ס (תשס"ו) רבי יחזקאל ב"ד יוסף פאנעט מקרלסבורג ב' מראת יחזקאל (תר"ה)
כ"א ניסן	- רבי דוד לאהק"ס ב"ד ישראל אב"ד באר מגדולי תלמידי מרן הבעש"ט הק' (תקנ"ט) רבי יששכר דב בעריש ב"ד סנדר ליפא מוויזשניש-מלבוש לשבת ויו"ט (תרפ"ה)
כ"ב ניסן	רבי שמעון ישראל ב"ד גרישון פוין, אב"ד שפראן ב' גזרת האלף (תש"ט) - [אסרו תג] רבי יהודה ב"ד שמואל רוזאניש-משנה למלך, פרשת דרכים (תפ"ו) רבי ישראל יצחק קאליש ב"ד שמעון מאולושיין-הארמז"ד רוקן מוויקא ותלמיד מרן קוה"ק רבינו דוד מלעלוב זע"ה (תר"ח) רבי גדליה ממאלין ב' ישראל (תרס"ט)

בספר "דברים ערבים" מאת החסיד רבי דוב בער הערמאן ז"ל מסופר כי בליל פסח אחר הסדר סיפר הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב זי"ע את הסיפור המפליא הבא: גוי אחד הלך פעם ביומא דשוקא למכור עגל, עבר שם פריץ מפרעיצ האזור ושאלו בלשון 'פוליש': מה תבקש עבור הכלב הקטן הלאה? השיבו הגוי גם הוא בלשון 'פוליש': הלא עגל הוא ולא כלב! והפריץ בשלו: כלב הוא... כך עמדו והתווכחו כמה דקות, הגוי טוען: עגל הוא, ואילו הפריץ אומר: כלב הוא... עד שלבסוף נתן הפריץ לגוי מכה הגונה על לחיו, כשהוא מופיץ ואומר לו: נתתי לך מכת לחיו זו למען תזכור בכל יום צאתך לשוק, כי אם הפריץ אמר שזה כלב - אזי כלב הוא ולא עגל.

חד גדיא חד גדיא

שלושת הנקמות בפריץ ממוסר מהרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב זי"ע

ברופאים אולי היוצא, הנהיה תרופה למכות. למששמע זאת הגוי, התחפש בבגדי "רופא", ובא אל עיר מושב הפריץ, והחל להפיץ שמועות כי הוא "רופא מומחה" המסוגל לרפא את כל החולאים... כמובן שאחרי כמה ימים נשמע הדבר בבית הפריץ, והוא הזמין לטפל בפריץ החבול...

התבונן בו ה"רופא" אנה ואנה, בדקו היטב מכל כיוון, ולבסוף הפטיר ואמר באנחה: לא תהיה ברירה ואצטרך "לנתח" אותו ולחתוך בכשר החי, ולפיכך הוציאו כל איש מעלי, כי יתכן שהרפואה "הכאב" והחולה יצרת, ואין זה כבודו של הפריץ שיראדו בעורה כזו. יצאו האנשים מן החדר, והגוי החל "לטפל" בחולה, כשהוא מרביץ בו ומכה אותו שוב מכות קשות וגדולות עד שכמעט יצאה ממנו נפשו... והגם כיו צווח הפריץ בכל עוז ותוקף, לא פתחו בני הבית את הדלת, כי אמרו: הלא הרופא ההורגו שהחולה יצטע מכאב... כשהתכונן לצאת מן החדר, ניגש מחדש אל הפריץ ואמר לו בלחישתו: "אקווה שמעתה תזכור, שאם אני אומר שזהו עגל - הרי זה עגל, ולא כלב..."

לכשהבריא הפריץ, החליט לעשות מעשה ולחפש בכל תוקף ועוז את הגוי שכהה בו ללא רחם, ולפיכך ביומא דשוקא רכב על סוסו אל השוק כשמשורתו הולך לצידו, בתקוה למצוא שם את הגוי המכה. מרחוק הבחין בו הגוי החולש להקדימו...

הוא קרא לחברו אשר ידע בו כי הוא מהיר תנועה ורוכב במהירות עצומה, דחף בידו סוסו כסף ואמר לו כי יש אל הפריץ וילחש באזנו ש"אם אכר אומר שזה עגל - זה עגל ולא כלב..." ומיד הסתלק כלעומת שבא... והיה אם ירדפו אחריו - הרהר המלט במהירות עצומה פן תספה. עשה כן החבר, והפריץ כשמעו את דבריו היה בטוח כי הוא הוא... ולפיכך צויה למשורתו: קום עלה על הסוס במקומי, ורדוף במהירות אחרי גוי זה, והשגתו והביאו לכאן חי או מת... עשה כן המשורת, והפריץ נאלץ להמתין במקומו בלא סוס ובלא משורת...

לאותו רגע חיכה הגוי, והוא ניגש אל הפריץ בארשת בטחון נעוזה, נתן לו סמירת לחי הגונה, ואמר לו: אני הוא ולא אחר... וזהו לך האות

השלישי שאם איכר אומר שזהו עגל - הרי זה עגל ולא כלב...
סיים הרה"ק מרימינוב זי"ע ואמר: הגוי ניצח את הפריץ, והעגל נשאר עגל.
כפי הנראה מכוונים הדברים אל המוסר פיוט "חד גדיא", אלא שאין אתנו יודע עד מה, ומי יעמוד בסוד קדושים...

הרה"צ רבי אלימלך אלתר מדעשע זצ"ל, (אשר קבלה מאבותיו הקדושים, ובידוע שהרה"ק המראה היקראל היה תלמיד מובהק של הרה"ק רבי מענדל מרימינוב זי"ע) אמר שבכל שנה היה הרה"ק רבי מענדל מרימינוב מספר סיפור זה בפסח, ומנהג דעשע לספרה אחר הסדר בליל ב', וכן בספר דברים ערבים: שהיה מספרה בפסח, ובחמדה גוזה איתא שהיה מספרה בפורים.

יש בסיפור זה כמה נוסחאות והבאנו כאן לשון הדברים ערבים' (ומעין זה מסופר ב'חמה גוזה'). וכדאי לעיין למש"כ ב'תפארת מהרא"ל משפאל', שפעם היה אחד נצרך לישועה שמסורוהו למלכות, וצויה הרה"ק לעשות 'פערשטעלערס', שכן היה דרכו בפורים עשה לפעמים 'פורים רב' או 'פורים מלך' עם שרים ושושפים, והיו לו סודות גדולים בה, כי פלאי פלאים נמשו ע"י ז'ו, ובאותו פורים צוה שיחפשו כמו שופטים ערכאות, וכו' והס'ק בעצמו התחפש עצמו להיות המלך' שופ, ואז התחיל לסדר מליצתו לפני השופטים, וכו' וסיפר לפניהם מעשה זה להראות שכול יהודי לעשות נקם מן השונאים שלו וכו'.

הנחם המקובל בחצות הרבה צדיקים הוא, שבפעם הראשון התחפש היהודי עם בן לוסורי עמים ועיירות, ובפעם השני התחפש לרופאים, ומשראה הורץ היהודי מרפה מלהתנגם בו, טיכס עצה איך להתנגם מן היהודי, ושוב באו בפעם השלישית והתחפשו למכשפים וצויו לפרץ סיכנס לתוך ארון חד והתעללו בו שוב. ואלו שלושת הנקמות.

ב'תפארת מהרא"ל משפאל' כתב שהשפאליר זי"ע אמר: 'סוד זה המעשה הוא מלחמת עמלק עם ישראל ע"י חטא של העגל. והשלושה נקמות הן, איך שנקם שאול המלך מן עמלק, ואיך שנקם דוד המלך מן עמלק על ידי יואב שר הצבא שלו, ואיך שנקם ביום הפורים מרדכי הצדיק מן עמלק, ויש עוד נקמה רביעית אשר השי"ת בעצמו ינקום ממנו בבואו מאדום חמוץ בגדים', ואז תהיה הגאולה השלימה בב"א."

כשנכנסו שניהם אל היער, החל הגוי "לבדוק" את טיבם של העצים, תוך שהוא מותקדם למעבה היער, והפריץ בעבותותיו... והיה כשהגיעו פניהם, החל הגוי "למדה" את עובי העצים על ידי שפשט את שני ידיו ו"חביק" את הגושים, כך בכמה וכמה עצים, כשהוא מסביר לפריץ כמה קרות ויכולו לייצר מכל עץ "עבה" כזה, וכמה מזה, עד שלבסוף הגיע גם הפריץ את עורתו והחל אף הוא לפשוט דים ו"לחבק" את העצים.

ברגע שעשה כן הפריץ, הוציאו הגוי ברוזיות מתוך תיקו "חבל" שהיה מוכן אצלו מבעוד מועד, וברגע כמימריה קרר את החבל סביב הפריץ והעץ ירדו, כך שנשאר הפריץ קשור היטב על העץ. או אז החל להפליא בו את מכותיו, כשהוא צורה באזנו ואומר: ואם אני אומר שזהו עגל - הוא עגל, ואינו כלב".

עוב הגוי את הפריץ כשהוא כולו פצוע ומיוסר, עד שעבר שם אדם אחד וכששמע הצעקות חש ובה וניתק את הפריץ מהחבל, שכתב בביתו חסר כוח, חבל ומיוסר והחל לדרוש

ליל התקדש החג = מאת חגה"צ רבי נחמן בידרמן שליט"א - המשך מעמי"ד

וצינונו מפני שעדיין הוא בבחינת כאילו היה מעובדי ע"ז, ולאחר שאדם מספר בייצאת מצרים, ומראה את עינומו ומתחיל בגנותו כאילו יצא ממצרים, וקירבנו המקום לעבודתו, אז יכול לברך ולומר וצינונו, וזהו נכלל בברכת אשר גאלנו, שסיפור יציאת מצרים מהפך ומעלה את האדם מעובד ע"ז לעובד ה', עבדוה"ק. ומבואר בדבריו שזה חלק מחיובו בסיפור יציאת מצרים. וא"כ זהו לעיכובא. ועד כמה זהו להתעורר בענין זה, וחרי כשהחתם סופר כותב דבר דרוש ואגדה, הרי זה ג"כ פסק הלכה, ויש לקיימו הלכה למעשה.

ובמקרא כתב החתם סופר (דרשות כ"ב דף רנח) לבאר מנהג המהרי"ל (סדר ההגדה אות ד' והובא במג"א או"ח ס"ז תע"ב) שחזו בידו משכונות של נכרים כלים נאים, לא היה משתמש בהם בשום פעם ביום ששורה עליהם רוח הטומאה לא רצה להחיים עלי' שולחנו, ורק בפסח נתן על שולחנו כלים אלו. ולכאן הוא פלא גדול, איך יתכן שבליהל הקדוש הזה ישתמש בכלים טמאים והחיים על השולחן אשר לפני ה'.

ויש שהביאו רמז לדבר שנאמר 'וישאלום ויניצלו את מצרים'. וכ' חת"ס ה"ל, מכות גודל ההתלהבות של סיפור יציאת מצרים לא ישלום בנו כוח הטומאה, עכ"ל. ולדברי חת"ס הג"ל, יתכן להוסיף שאודיבה יש ענין להראות שהאדם נהפך מעובד ע"ז לעובד ה', ובלילה הזה חכה ה' כל אלהי מצרים ורוח הטומאה עברה מן העולם, גם הכלים מתעלים ומתחפכים מטומאה למטה וקדושה, ולכן לא חישש המהרי"ל מליטן כלים אלו על שולחנו.

ועוד מביא החתם סופר בדרשותיו (דף רנז טור א) את היעב"ץ שמעתק בסידורו עדות נציב רומי בירושלים שהיה בזמן שבחז"ק היה קיים והעיד על סדר הקרבת קרבן פסח בירושלים, ועדותו דומה מאוד למה שמוצא במשניות, ובתוך דבריו מעיד שבעת שנכנסו לעבודת הקרבן לא כיבדו אפי' למלך, וכולם יצריכים לעמוד והמתין לתורם. וכאשר תמה על זה אותו רומאי, השיבו ואמרו לו, שזהו כדי ליצור שאין גבוהות לפני השי"ת ובעבודתו כולם שווים.

וביאר החת"ס שהחכמה הזו היא דווקא לא נכיר שזע לפני דל כי אין חכמה וזונה, רק לספר בייצאת מצרים, ובהזכר כו"ע שזוים קטן וגדול, כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו יודעים אה התורה. וגם את הענין הזה אפשר לחבין מפני שכא"א מישראל זוכה כעת להתרומם עד לטופר שערי קדושה, ובאמת כל ישראל שזוים בשורשים בגדלותם ובקדושתם. וזרח"ח הישי"ר ר' משה ביום זצ"ל מזקני חסידי אלכסנדר, היה זקן מופלג שחתגורר בבני ברק, ונפטר לפני כשלושים שנה, ובעצירתו עוד זכר להסתופף ביצל הרה"ק בעל ישמח ישראל מאלכסנדר זי"ע. וסיפר שפעם כאשר נכנס הרח"ק בעל ישמח ישראל ללילה בלילה הקדוש הזה לצדיק גמור, ולציאת מבידא עמיקתא לאנגרא רמא, והתקדש לבחינה הגבוהה ביותר, וכו' שאינו מאמין בכך הוא אותו הרשע הנאמר בהגדה. [יש הסבורים שהרשע שעליו נאמר בהגדה אילו היה שם לא היה נגאל, הוא רשע כופר ומרד שאינו מתפלל ואינו מניח תפילין וכו', אך מדברי הרח"ק בעל ישמח ישראל אנו למדים, שמי שאינו מאמין בליהל זה, ובמתנה שחשי"ת נתן בליהל הזה הוא הרשע, כי הוא טוען ושואל מה העבודה הזאת לכם, הוא תמה וכי כך הוא באמת? וכי אני מתעלה? וכי אני ראוי לכך? וזוהי יש לנו ללמוד שהאמת היא ברורה וחייבים להאמין בקדושת וסגולת הליהל, שכל אחד יכול להתקדש ולהקרב אל ה'].

ואח"כ פתח בעריכת הסדר, ואמר קדש ורחץ, ע"ד רחיצו הזכר הסיור רוע מעלילים, כל עירי קודש לחוץ ואח"כ להתקדש, סור מרע ואח"כ עשה טוב, אבל בליהל הזה התנהגה היא בתהיגה של ריב, כל אדם במצב שהוא נמצא, מתקדש בקדושה של מעלה לבחינה הגבוהה ביותר, כמו שבני"ו היו במצרים במ"ש שערי טומאה וחשי"ת הוציאו אותם, וחזו במצב של ולא יכלו להתמחמה, ואילו היו נשארים עוד מעט לא היו יכולים ליצא, ועכ"ז הרים אותם למדרגה הרמה ביותר. וא"כ אנו שבוודאי אין אנו נמצאים במצב קשה כזה, ואי אפשר לומר שאין לנו שחזות עוד רגע א', וא"כ בוודאי שאנו יוצאים ומתרוממים לבחינה הגבוהה ביותר.

אלה יעמדו על הברכה אשר נדבם לבם לנדב להוצאות העלון לזיכוי הרבים

לעילוי נשמת
זקנינו
הרה"ח ר' יצחק בן הרה"ח ר' יעקב יהודה ז"ל
דידיזון
גלב"ע ח"י ניסן תשל"ז
תנצב"ה
הונצח ע"י נכדיהם ידידינו
היקרים משפ' הורוביץ שיהיו
בארא פארק - ארה"ב

ברכת מזל טוב טאמנה
הננו לברך את הוד מעלת חברינו הדגול והנעלה, תורה ויר"ש
היא כל רכושו, מקושר להבית"ק מלעלוב ומשמחה אלוקים
ואנשים
ה"ה הגה"ח ר' משה זאב לב שליט"א
לדגל שמחת הולדת הנין הרך הנימול משה מרדכי נ"ו
נכד לבנו הרה"ח ר' אברהם ישעי' לב שליט"א
ואילון מיליא יתון ברוקיעא שמשמחה זו וישפע תמיד
שמחות באהליכם, ואך טוב וחסד יהיה נאז מיט א געזונטע
אידישע שמחה שטענדיג אפי"ד.
מברכים מרחוק מקום ומקוויב לב - אלכסנדר גוט - שלמה זמן
הורוביץ ומשפ' שלמה צבי שלעמריג ומש' - ארה"ב

לעילוי נשמת
האשה החשובה
והצדקנית
מרת **כרמלה** ע"ה
בת **רחמים**
שיחי' לאורך
ימים ושנים
טובות
נזככה ביסורים
קשים ומרים
ונפטרה ערב
פסח תשס"ד
ת. נ. ז. ב. ה.

התודה והברכה לידיד המערכת היקר
מר **רבי ברוך** הי"ו
בי דפוס רבי עקיבא
פסח כשר ושמה
תודה על המסירות ללא
גבולות, על כל צעד ושעל
ועל השיתוף פעולה לאורך
כל הדרך.
זכות הרבים תלוי בכם.

מערכת (זכרו תורת משה" מאחלת
לכל לומדי הגליון, נציגו ותומכו די
בכל אתר ואתר
לכל אנ"ש היקרים, ולכל אחינו בית
ישראל בכל מקומות מושבותיהם.
א כשרין פרייליכן פסח, און א פרייליכן תמיד, חג כשר ושמה לכל בית ישראל, נאז מיט א שונטע אידישע שמחה שטענדיג (גליון הבא יופיע בעה"ב בל"ג על פ"ר אחרי)